Ազգ
Azg armenian daily
9 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ #105 (1850)

PKK. Օջալանի մահապատիժը Թուրքիայի համար հավասարազոր է ինքնասպանության

ԱՆԿԱՐԱ, 8 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հունիսի 8-ին Ստամբուլին մերձակա Իմրալը կղզում վերսկսված դատավարության ժամանակ մեղադրող կողմը Ա. Օջալանի համար դարձյալ մահապատիժ է պահանջել։ Օջալանի դատապաշտպանները 15 օր ժամանակ են խնդրել պաշտպանությունը նախապատրաստելու համար։ Օջալանն ասել է, թե թուրքական կառավարությունը պետք է համագործակցի իր հետ քրդերի ըմբոստությանը վերջ տալու համար։

Միաժամանակ PKK-ն սպառնացել է նոր ահաբեկչական գործողությունների դիմել, եթե կուսակցության առաջնորդ Օջալանը մահապատժի ենթարկվի։ PKK-ի ռազմական խորհրդի հունիսի 8-ին հրապարակած հայտարարության մեջ նշվում է, որ Օջալանին մահապատժի ենթարկելը թուրքական պետության համար համազոր կլինի ինքնասպանության։

ԿՈՌԱԶՈՒՄՆԵՐ

Նոր վարչապետը կնշանակվի ԱԺ նախագահի ընտրությունից հետո

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՀՀ վարչապետ Արմեն Դարբինյանի հրաժարականի մասին դիմումը, ինչպես նաեւ նոր վարչապետի նշանակման մասին հրամանագիրը ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը կստորագրի Ազգային ժողովի նախագահի ընտրությունից հետո՝ հունիսի 10-ից ոչ շուտ։ Այս մասին հայտնեց ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղար Վահե Գաբրիելյանը։

Ի պատասխան «Նոյյան տապանի» թղթակցի հարցի, պրն. Գաբրիելյանը չհաստատեց եւ չհերքեց այն լուրերը, թե նախատեսվում է ՀՀ ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարության բաժանում երկու առանձին նախարարությունների, հիշեցնելով միայն, որ նման փոփոխություն կատարելը նախագահի սահմանադրական իրավունքն է։

Այն լուրերի կապակցությամբ, ըստ որոնց Երեւանի քաղաքապետի պաշտոնում քննարկվում է ՀՀ ներկայիս բնապահպանության նախարար Գեւորգ Վարդանյանի, ՆԳ եւ ԱԱ նախարարների պաշտոններում համապատասխանաբար Երեւանի ներկայիս քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանի եւ ՆԳ ու ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանի, իսկ պաշտպանության նախարարի պաշտոնում պաշտպանության փոխնախարար Վահան Շիրխանյանի կամ նույն նախարարության ռազմական ոստիկանության վարչության պետ Վլադիմիր Գասպարյանի թեկնածությունները, ՀՀ նախագահի մամլո քարտուղարը խորհուրդ տվեց մի քանի օր սպասել։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՆԵՐԴՐՈՒՄ

«Ինձ համար մեծ պատիվ է հայ կոչվելը»

Գյումրիում հայտարարեց այսուհետ ՀՀ քաղաքացի, ամերիկացի գործարար ու հայ ժողովրդի բարերար Ջոն Հանթսմանը

ՄՈՒՐ ԲԱԲԱՅԱՆ

Այս անգամ եւս պրն Հանթսմանի այցն աննկատ չանցավ. նա 10 մլն դոլարի ներդրում է կատարել աղետի գոտու շինարարական վերականգնումն ավարտուն դարձնելու նպատակով։

Երեկ ՀՀ կառավարությունը կենտրոնացած էր ամերիկացի գործարար եւ հայ ժողովրդի վաղեմի բարեկամ Ջոն Հանթսմանի այցելությունն ուղեկցող անցուդարձերին։ Ինչպես նախապես տեղեկացրել էինք, հունիսի 8-ին Երեւանում կայանալու էր «Հանթսման բիլդինգ փրոդաքթս» գործարանի բացման արարողությունը։

Սակայն ավելի վաղ, մինչ ձեռնարկության բացումը, ՀՀ նախագահի նստավայրում Ջոն Հանթսմանը՝ արդյունաբերողն ու բարերարը, «Հանթսման» կորպորացիայի նախագահը Ռոբերտ Քոչարյանի ձեռքով պարգեւատրվեց Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցի անվան շքանշանով։ Թեպետ շքանշանը հանձնվում է 1999-ին, սակայն պարգեւատրումը տեղի էր ունեցել անցյալ տարի, երբ նշվում էր երկրաշարժի 10 տարին։

Տես ▸ էջ 2

Փակվում է երկու թերթ, մեկը խաբրով, մյուսը՝ զոռով

Հայաստանում միշտ այսպես է. ընտրություններից առաջ նոր թերթեր են ծնվում, ոմանք վերածնվում, իսկ ընտրություններից հետո անհետանում աստղերեգից։ Եվ քանի որ դրանք սովորաբար կարճ կյանքի համար են ստեղծված եւ, հետեւաբար, կարճաժամկետ առաքելության համար օժտված տպավորիչ գումարներով, հասցնում են գնցել մամուլի շուկան, «գողանում են» այլ թերթերի աշխատակիցներին, պայմաններ թելադրում իրենց ընթացքը կանոնավոր շարունակող մյուս թերթերին։

Ի սկզբանե այդպիսի թերթ դառնալու էր սահմանված «Ժամանակ» օրաթերթը, որը, մեր ունեցած տվյալներով, արդեն իր աշխատակիցներին «հրավիրել է» անժամկետ արձակուրդի։ Տրամաբանությունը շատ է պարզ՝ հենց որ «Միասնություն» դաշինքը, որի անպաշտպան խոսափողն էր թերթը, հասավ իշխանության, այլեւս սեփական թերթ եւ սեփական գրպանից ծախս պետք չէ՝ Ազգային ժողովն իր տրամադրության տակ ունի միանգամից 2 պաշտոնաթերթ, որոնք հրատարակվելով հարկատուների միջոցներով՝ կծառայեն խորհրդարանական մեծամասնությանը։ Ցավալի է, համենայնդեպս, քանզի «Ժամանակը» լուրջ թերթի վստահություն էր ներշնչում։

Ավելի ցավալի է 2-րդ թերթի պարագան, որը փաստորեն փակվում է ոչ թե հրատարակչի սեփական կամքով, այլ, ըստ մեզ հասած տեղեկությունների, դատական կատարածուների միջոցով։ Երեկ միջօրեին, կատարածուները բռնագրավեցին «Օրագիր» օրաթերթի խմբագրության սարքավորումներն ու իրերը՝ անկարելի դարձնելով թերթի հետագա գործունեությունը։ Դեռեւս չճշտված տեղեկությունների համաձայն, թերթը չի կատարել իր պարտավորությունները «Միկա-Արմենիա» ընկերության

նկատմամբ։ Մյուս կողմից, նկատի ունենալով թերթի գլխավոր հովանավորի՝ Աշոտ Բլեյանի կալանքի տակ գտնվելու պարագան, անհավանական է «Օրագրի» շուտափույթ վերահրատարակումը։

Ընտրություններից անմիջապես հետո հայկական մամուլի կյանքում արձանագրված այս տեղաշարժերը, ինչպես նաեւ ՀՀՇ պաշտոնաթերթ «Հայքի» երկարաժամկետ արձակուրդը, խորհրդածելու առատ նյութ են տալիս։

Հայ եկեղեցու նվիրակը կհանդիպի Հռոմի պապի հետ

ՏՈՐՈՆՏՈ, 8 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հայ առաքելական եկեղեցու հատուկ նվիրակ, Ամերիկայի հայ եկեղեցու ներկայացուցիչը այս շաբաթ կհանդիպի Հռոմի պապ Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապի հետ Վատիկանում՝ Հայաստան կատարելիք այցի հետաձգման կապակցությամբ։ Հիշեցնենք, որ Հռոմի պապի այցը Հայաստան, որ ծրագրվում էր հուլիսի 2-4-ին, հետաձգվել է Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաջինի տնօրինմամբ։

Դավիթ Վարդանյանն էլ խորհրդատու չի տա

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հունիսի 8-ի կարգադրությամբ, Ազգային ժողովի պատգամավոր ընտրվելու կապակցությամբ Դավիթ Վարդանյանն ազատվել է Հայաստանի Հանրապետության նախագահի աշխատակազմի վերահսկողական ծառայության ղեկավարի պաշտոնից, տեղեկացնում է նախագահի մամլո գրասենյակը։

ԿՈՍՈՎՈ

«Ությակը» համաձայնության հասավ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւի շուրջ

ՔՅՈԼՆ, 8 ՅՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ։ ԳՖՀ-ի արտգործնախարար Յոշկա Ֆիշերը «իսկական ճեղքում» համարեց Քյոլնում «ությակի» երկրների արտգործնախարարների հանդիպմանը Կոսովոյի վերաբերյալ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի բանաձեւի տեքստի շուրջ համաձայնության ձեռքբերումը։ Այսօր ելույթ ունենալով լրագրողների առջեւ, նա բարձր գնահատական տվեց կատարված աշխատանքին, նշելով բանակցությունների բոլոր մասնակիցների կառուցողական մոտեցումը։

Ֆիշերի կարծիքով, այդ համաձայնությամբ պայմաններ են ստեղծվում Կոսովոյում հրադադարի եւ միջազգային խաղաղապահ ուժերի պաշտպանության ներքո այնտեղ գաղթականների վերադառնալու համար։ Նրա ասելով, ՆԱՏՕ-ն Հարավսլավիայի օդային ռմբակոծումները կդադարեցնի Կոսովոյից հարավսլավական բանակի բոլոր ստորաբաժանումների եւ սերբական անվտանգության ուժերի դուրսբերման սկսվելու հետ միաժամանակ։ Հարավսլավական ուժերի դուրսբերման մանրամասները, ինչպես նշել է գերմանական դիվանագիտության ղեկավարը, պետք է որոշվեն ՆԱՏՕ-ի եւ Հարավսլավիայի զինված ուժերի սպաների միջեւ ռազմատեխնիկական ասպեկտների շուրջ բանակցություններում։ «Ռազմական համաձայնության հասնելու ճանապարհը բաց է», ընդգծել է Յոշկա Ֆիշերը։

«Ձեռնկացված համաձայնություն փոխզիջում է, գլխավորը պատերազմի դադարեցմանը հասնելն էր եւ կարգավորումը քաղաքական հուն տեղափոխելը։ Սա է մեր համաձայնության հիմքը»։ Ռուսաստանի արտգործնախարար Իգոր Իվանովը այսպես է մեկնաբանել «ությակի» արտգործնախարարների խորհրդակցության շրջանակներում այսօր ձեռք բերված համաձայնությունը։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորների մայիսի 30-ի ընտրությունների ընթացքում ընտրացուցակներում տեղ գտած թերությունների եւ հասարակական լայն արձագանք ստացած գնահատականների առնչությամբ անհրաժեշտ ենք համարում փաստել.

եղած հնարավորությունների պայմաններում համայնքապետարանները մեծածավալ աշխատանք են իրականացրել, առանց որի հնարավոր չէր լինել տեղափոխվել էին ցուցակների վերջը (կային մարդիկ, որոնք դասարանով վերականգնել էին իրենց ընտրական իրավունքը, սակայն հետո պարզվել էր, որ նրանց անունները առկա են ցուցակի վերջում), ծննդյան թվերի բազմաթիվ սխալներ եւ այլ աչս թերություններ: Բայց դրանք ընտրական հանձնաժողովների ցուցակներն էին, որոնք էականորեն տարբերվում էին համայնքապետարանների է: Ի վերջո, համայնքների կազմած ցուցակների ճշգրտման ժամանակ կար՝ դիմումների հիման վրա, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ցուցակներում՝ ոչ:

Ընտրացուցակների կազմումը պատվիրակված լիազորություն է, եւ կառավարությունը պարտավոր էր լիազորության ծավալին համապատասխան ֆինանսական միջոցներ հատկացնել: Առջեւում տեղական ինքնակառավարռականացնելիս ինքնուրույնության ու պատասխանատվության,

– իրականացվող լիազորությունների եւ դրանց ֆինանսավորման համապատասխանության,

– տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության հրապարակայնության սկզբունքներից.

Առաջարկում ենք

բոլոր համայնքապետներին իրենց

ԸՆՏՐԱՑՈՒՑԱԿՆԵՐ

Էական տարբերություն համայնքապետարանների եւ հանձնաժողովների ցուցակների միջեւ

«Հայաստանի համայնքների միություն» հասարակական կազմակերպության վարչության հայտարարությունը

Հունիսի 5-ին տեղի ունեցավ «Հայաստանի համայնքների միություն» հասարակական կազմակերպության վարչության նիստը, ուր քննարկվեց մայիսի 30-ին ՀՀ ԱԺ պատգամավորների ընտրություններում ընտրացուցակների շուրջ ստեղծված մթնոլորտը եւ ընդունվեց հետեւյալ հայտարարությունը:

նի պատճառ ընտրությունների կազմակերպումը: Սահմանափակ հնարավորություններ ունենալով, ցուցակները ճշտելու միակ մեխանիզմը շատ համայնքապետարանների համար տուն առ տուն շրջելով տնային գրքույկների տվյալներն էին, որոնք շատ անգամ իրականությանը չեն համապատասխանում: Համայնքապետարանները հնարավորություն չունեին օգտվելու անձնագրային վարչության տվյալներից, կամ դրանցում առկա էին անճշտություններ (մահացածների անուններ եւ այլն), իսկ բնակչությունից անձնագրեր համասարած չէր կարող հավաքվել:

Ազդել են նաեւ այնպիսի գործոններ, ինչպիսիք են Ընտրական օրենսգրքի անկատարությունը, վերջինիս ուշ ընդունվելը, պատվիրակված լիազորության դիմաց համապատասխան ֆինանսավորման բացակայությունը (մինչեւ այսօր չի տրամադրվել), Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից ընտրացուցակների կազմման որեւէ մեթոդական ուղեցույցի բացակայությունը, ցուցակների պատշաճ կոմպյուտերիզացիան, որը լրացուցիչ թերությունների պատճառ է դարձել եւ այլն:

Ուշադիր լինելով հանձնաժողովների ցուցակներում կհանդիպեք փողոցների, որոնք գոյություն չունեն, առանձին շենքերի, մարդկանց խմբերի, ոներկայացրած պաշտոնական ցուցակներից:

Դժգոհությունն այդքան մեծ չէր լինի, եթե չլիներ համայնքապետարանների ներկայացրած ցուցակների եւ հանձնաժողովների ցուցակների էական տարբերությունը:

Տարակուսելու տեղիք է տալիս, որ լրատվամիջոցներն ու քաղաքական ուժերը գրեթե չեն խոսում համայնքապետարանների ցուցակների եւ ընտրական հանձնաժողովների ցուցակների վերը նշված տարբերությունների մասին, դրանց ծավալների գնահատման փորձ չի արվում: Կան համայնքապետարաններ, որոնք դատարանով արդեն պաշտպանել են իրենց արժանապատվությունը՝ ապացուցելով իրենց ներկայացրած պաշտոնական ցուցակների եւ հանձնաժողովների ցուցակների տարբերությունը: Այս օրինակների մասին նույնպես չի խոսվում:

Օրենքին համապատասխան փաստաթղթերը հնարավորություն ունեին նախորոք դիմելու անճշտությունները վերացնելու համար, ինչը եւ արվել ման մարմինների ընտրություններն են: Ուստի կառավարությանը կոչ ենք անում հետամուտ լինել այս խնդրին՝ ընտրացուցակների հետ կապված նույն խառնաշփոթը բացառելու համար:

Հայաստանի համայնքների միության վարչությունը բոլոր համայնքապետներին կոչ է անում.

Նպատակ ունենալով

– կանխել Ազգային ժողովի ընտրություններում ընտրացուցակների հետ կապված խառնաշփոթի անհարկի բարդումը համայնքապետների պատասխանատվության վրա,

– գրել միջնորդավորության, առավել եւս, քաղաքական ենթատեքստի մեղադրանքները,

– հասարակության համար պարզաբանել համայնքապետների մեղքի ու պատասխանատվության իրական աստիճանի չափն ու սահմանները:

ելնելով

– տեղական ինքնակառավարման իհնարավորությունների շրջանակներում, սեփական նախաձեռնությամբ ավագանիների եւ հասարակայնության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ ստեղծել հանձնաժողովներ եւ ստուգել ընտրացուցակների հետ կապված բոլոր հանգամանքները,

հատկապես

համեմատել համայնքապետների՝ օրենքի շրջանակներում, համապատասխան ժամկետներում (լիազորության իրականացման համար համապատասխան ֆինանսներով) կազմած եւ պաշտոնապես ներկայացրած ընտրացուցակները ընտրությունների օրը ընտրական հանձնաժողովների գործածած ցուցակների հետ,

– գնահատել ընտրացուցակների տարբերությունների իրական մասշտաբները,

– հանձնաժողովների աշխատանքի արդյունքները հրապարակել եւ հասանելի դարձնել համայնքների բնակչությանը՝ կանխելով բնակչության շրջանում տեղական ինքնակառավարման մարմինների վարկի եւ տեղական իշխանությունների հեղինակության անհարկի շահարկումները:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

5-ը հունիսի, 1999 թ.

ԿԸՀ

Փոփոխություններ ընտրվածների շարքերում

Երեկ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը գումարեց հերթական նիստ: Օրակարգում երեք հարց էր ներկայացված:

1. Թիվ 20 ընտրատարածքից ԱԺ պատգամավոր Ալեքսանդր Հակոբյանի թեկնածությունը մեծամասնական ընտրակարգով գրանցումը հաստատվեց միաձայն:

2. Համամասնական ընտրակարգով գրանցված «Միասնություն» կուսակցության ցուցակից, դիմումների համաձայն, դուրս են եկել Արարատ Մալխասյանը (ցուցակում՝ թիվ 28), Վազգեն Սարգսյանը (թիվ 2), Կոնստանտին Ղարագյոզյանը (թիվ 29), Կարեն Սրոնցը (թիվ 27) եւ Վիլեն Մանուկյանը (թիվ 32): Նրանց փոխարինել են «Միասնություն» դաշինքի ցուցակի հաջորդ 5 անդամները՝ Գուրգեն Եղիազարյանը (թիվ 31, իրավաբան), Վարդան Խաչատրյանը (թիվ 33, պաշտպանության նախարարության աշխատակից), Արմեն Հակոբյանը (թիվ 34, օդանավի հրամանատար), Վանյա Հովհաննիսյանը (թիվ 35, «Հայշինանյութառ», առեւտրի բազայի տնօրեն):

«Օրինաց երկիր» կուսակցության 6-րդը փոխարինում է 5-րդին: Այս որոշումն անցավ միաձայն:

3. Թիվ 15 եւ թիվ 53 ընտրատարածքներում ԱԺ-ի մեծամասնական ընտրակարգով վերաքվեարկություն նշանակել հունիսի 20-ին:

9 կողմ, 1 դեմ, 1 ձեռնպահ քվեարկությամբ որոշվեց թիվ 53 ընտրատարածքում նշանակել ընտրությունները, իսկ թիվ 15 ընտրատարածքի ընտրությունները հետաձգել մինչեւ Սահմանադրական դատարանի վերջնական որոշումը՝ 9 կողմով (դեմ, ձեռնպահ չկար):

Այսօր, ժամը 19:00 կառավարության ընդունելությունների տանը ԱԺ-ի նորընտիր 129 նորընտիր պատգամավորներին կհանձնվեն պատգամավորության մանդատները:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Խմբ. *Թերեւս ավելորդ է ասել, որ «Միասնություն» դաշինքի ցուցակում կատարված փոփոխությունների մեծ մասը կապված է գործադիր նոր իշխանության կազմավորման հետ: Նախապես արդեն հայտնել էինք Վազգեն Սարգսյանին եւ Կարեն Սրոնցին վերագրվող պաշտոնների մասին, ինչ վերաբերում է մնացյալ 3-ին, կարելի է ենթադրել նրանց զբաղեցնելիք բնագավառները՝ Ա. Մալխասյանը գյուղատնտեսության մարզի աշխատող է, ակադեմիկոս Կ. Ղարագյոզյանը՝ գիտության ասպարեզի, իսկ Վիլեն Մանուկյանը՝ առողջապահության: Ինչ վերաբերում է «Օրինաց երկիր» կուսակցության ցանկի փոփոխությանը, ապա ցուցակից դուրս է գալիս Կենտրոն համայնքի սոցծառայությունների բաժնի պետ Գագիկ Մինեյանը, որին փոխարինում է ցուցակում հաջորդը՝ Գեղամ Գասպարյանը, որը պետպահովագրական ծառայության «Սեւան» տարածքային մասնաճյուղի պետն է:*

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հասարակական-քաղաքական Օ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Սղասում Հայաստանի ֆինանսական շուկայում

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՄԱՆ: ՀՀ վարչապետի հրաժարականի լուրը բացասական սղասումների տեղիք է տվել Հայաստանի ֆինանսական շուկայում: Հունիսի 8-ին կայացած 182 օր մարման ժամկետով թողարկման աճուրդում ՊԿՊ գնման հայտերը պակաս են եղել թողարկման ծավալից: ՀՀ ԿԲ Տեղեկատվական կենտրոնի հաղորդման համաձայն, ՊԿՊ աճուրդում թողարկման ծավալը կազմել է 600 մլն դրամ, հայտերի ծավալը՝ 506 մլն 750 հազար դրամ: Միջին կշռված եկամտաբերությունը կազմել է 52.61 տոկոս, հատման եկամտաբերությունը՝ 58.95 տոկոս: Նախորդ թողարկումներին հատման եկամտաբերությունը մոտ է եղել միջին կշռվածին: Հունիսի 8-ին տեղաբաշխվել է ընդամենը 186 մլն 800 հազար դրամի պարտատոմս: 504 մլն 250 հազար դրամի պարտատոմսի հայտերը ներկայացվել են մրցակցային հիմունքով, 2 մլն 500 հազարը՝ ոչ մրցակցային: Ոչ մրցակցային հայտերի մեծ մասը՝ 2 մլն դրամի հայտ, ներկայացվել է գանձապետական պահառուի համակարգով:

ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության կողմից սահմանվել էր մրցակցային հայտերի բավարարման նվազագույն գինը՝ 38 520 դրամ: Ոչ մրցակցային հայտերի միջին կշռված գինը կազմել է 39 495 դրամ: Վաճառից ստացվել է 147 552 488 դրամ: Աճուրդին մասնակցել են 12 դիլեր բանկեր եւ գանձապետական պահառուն:

«Ինձ համար մեծ պատիվ է հայ կոչվելը»

Սկիզբը էջ 1

«Ավելի քան այլ, որ այն ողբերգական ժամանակաշրջանում օգնության հասան հայ ժողովրդին, պրն Հանթսմանն է արժանի այս պարգեւին եւ մեր մեծ երախտագիտությանը, քանզի, սկսած 88-ից, Հանթսմանն ու իր ընտանիքն ավելի քան 40 անգամ այցելել են Հայաստան՝ ամեն այցելությունը նշանավորելով նորանոր ներդրումներով ու բարեգործություններով, որոնց ընդհանուր գումարը կազմել է 18 մլն դոլար», այս խոսքերով պրն Հանթսմանին ներկայացրեց ՀՀ նախագահը՝ արտահայտելով իր հիացմունքը գործարարի ընտանիքի արժանիքների եւ ջերմ հյուրընկալության վերաբերյալ, ինչում տեր եւ տիկին Քոչարյաններն առիթ էին ունեցել համոզվելու ԱՄՆ-ում: Այսօր էլ ամերիկացի գործարարը, որն ընտանեկան բիզնեսի տերերից ամենահզորների թվում է, շարունակում եւ ընդլայնում է իր ներդրումները: Ներկայումս նա 10 մլն դոլար է չափազանց արտոնյալ պայմաններով տրամադրել Հայաստանին, իսկ գումարը ծառայեցվելու է աղետի գոտում ընդարձակ շինարարության ծավալմանը:

ՀՀ նախագահի խոսքին հաջորդեց պրն Հանթսմանի ելույթը, որն սկսվեց համեստ մի խոստովանությամբ. «Իրականում ես արժանի չեմ այս պարգեւին»: Այնուհետեւ նա տեղեկացրեց, որ ինքն այսուհետ ՀՀ քաղաքացի է, ինչը լրագրողների կողմից սկզբում ընկալվեց որպես սոսկ ջերմ խոսք, սակայն՝ մինչեւ այն պահը, երբ պրն Հանթսմանը ներկաներին ցուցադրեց իր հայկական անձնագիրը՝ ասելով. «Իմ ընտանիքը շատ էր ուզում դառնալ Հայաստանի քաղաքացի»:

Պրն Հանթսմանը պատմեց, որ այցելել է Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ին, որի առողջական վիճակի վերաբերյալ զրույց է ունեցել նաեւ Գարեգին սրբազանի հետ:

Արարողության ավարտից հետո լրագրողների մի խումբ մեկնեց Գյումրի՝ շինարարական ծրագրի բացման արարողությանը: Ցավոք, պրն Հանթսմանը եւ մյուսները մնացին Երեւանում՝ գործարանի բացմանը ներկա գտնվելու: Իսկ Գյումրիում մի հսկայական հողատարածություն է հատկացված բնակելի տարածքի շինարարության նախապատրաստմանը. պատվիրատուն Գյումրիի քաղաքապետարանն է: Շինարարությունն ծավալելու թույլտվությունը հաստատող փաստաթղթերը պրն Հանթսմանին հանձնելու արարողությանը նախորդեցին Գյումրիի քաղաքապետի, մարզպետարանի մշակույթի բաժնի պետի ելույթներն ու հուշանվերները: Այդ տարածքում «Հանթսման» կորպորացիայի ներդրած գումարով կառուցվելու են շենքեր, որոնց բնակարանների ընդհանուր թիվը կազմելու է 404, նախատեսված է նաեւ փողոցների, հանգստի գոտիների եւ դպրոցի շինարարություն:

Պրն Հանթսմանին Գյումրի կատա-

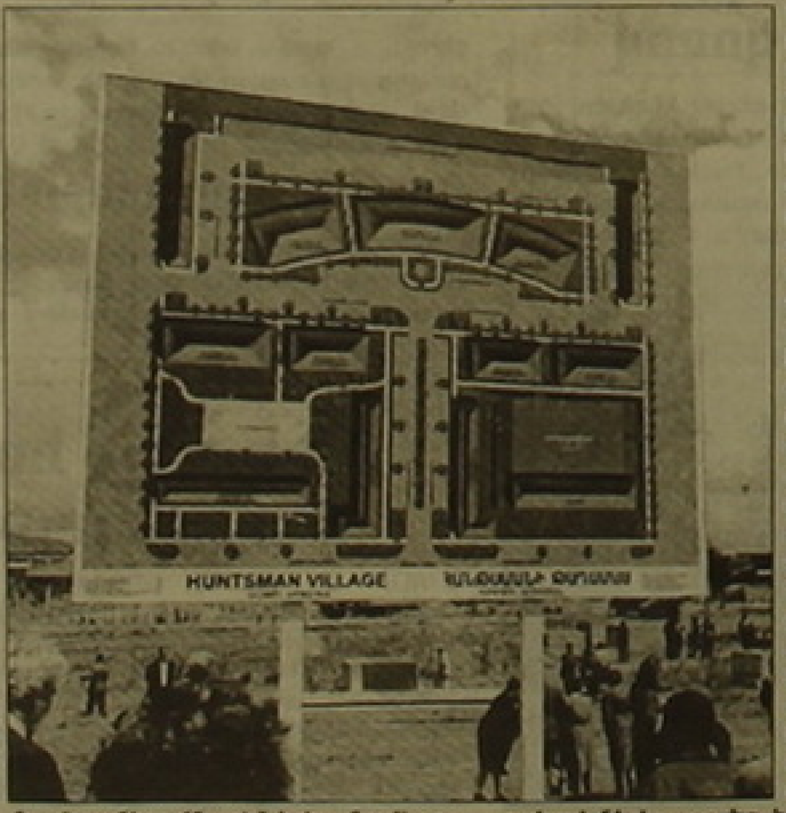

րած այցի ընթացքում ուղեկցում էին Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Մայքլ Լեմոնը, արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը եւ այլ պաշտոնական անձինք: Քաղաքապետարանի երեւելի մասում հապճեպ պատրաստված ամբիոնից պրն Հանթսմանը ողջունեց գյումրեցիներին եւ ասաց. «Ինձ համար մեծ պատիվ է հայ կոչվելը»: Նա գյումրեցիներին հրապարակավ ներկայացրեց իր հայրենակից պրն Սթիվենսին, որին Հայաստան է հրավիրել՝ ցեմենտի գործարանի տնօրինությունն ստանձնելու:

Այսպիսով, 10 մլն դոլարանոց շինարարական ծրագիրն աղետի գոտում հունիսի 8-ից գործողության է մղված: Արդյունքներում առիթ կունենանք համոզվելու որոշ ժամանակ անց: Երեկ Գյումրիում լրագրողներս մեկ անգամ եւս առիթ ունեցանք համոզվելու, թե որչափ աղետալի է տեղի ժողովրդի վիճակը: Արարողությունն ասես լիք էր հետաքրքրում մարդկանց. նրանք խմբվել էին ՀՀ նախագահին մի կերպ մոտենալու եւ մեկ-երկու բողոք հայտնելու հույսով: Ի վերջո, ո՞ւմ պետք է ծառայեցվեն Հանթսմանի եւ մյուսների բարեգործությունները. արդարությունն ու կարիքը պահանջում են, որ ծառայեցվեն միայն ու միայն ժողովրդին...

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանը հունիսի 8-ին հրավիրված մամուլի ասուլիսում տվեց խորհրդարանական ընտրությունների գնահատականը եւ իր տեսակետները փոխանցեց նոր ձեւավորվելիք քաղաքական իրավիճակի վերաբերյալ: «Ընտրություններն ազատ ու արդար չէին», հայտարարեց նա, ավելացնելով, թե կանխատեսում էին, որ Հայաստանի ներկա իրավիճակում որ երբեք ամիս հետո էլ նույն պատկերը կլինի: «Մենք լուրջ խնդիր ունենք հասարակության առողջացման, հասարակարգի փոփոխության, որից հետո ազատ ու արդար ընտրությունների հույս կունենանք»:

Անդրադառնալով ԱԺՄ-ի նախընտրական պասիվ քարոզչությանը՝ պրն Մանուկյանը նախ դա երեւութական համարեց, ապա նշեց, որ մեծամասնակա-

Ինչպիսի՞ խորհրդարան ունեցանք

«Այս ԱԺ-ն նույնպես չեմ կարծում, թե լիարժեք համապատասխանում է մեր հասարակությանը, բայց հասարակության շատ հիվանդություններ տեղափոխվեցին նաեւ ԱԺ եւ դա պետք է ընդունել որպես իրականություն», այսպիսին է Նորընտիր խորհրդարանի վերաբերյալ ԱԺՄ նախա-

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Ժողովրդի ամենալումպենացված մասն ընտրեց մեր ազգի եւ պետության ապագան»

Ըստ Վազգեն Մանուկյանի՝ այս ԱԺ-ն նույնպես լիարժեք չի համապատասխանում մեր հասարակությանը

միանգամայն ստանալի էին եւ ընտրակաշառքը, եւ տարբեր լծակների օգտագործումը: Սակայն այն կարծիքին չէր, թե դրանք հնարավոր չէր կանխել՝ մեկերկուսին պատժելն ազդեցություն կունենար մյուսների վրա:

Լիովին ընդունում ենք պրն Մանուկյանի այն տեսակետը, որ նախընտրական ժամանակաշրջանը բավականին մաքուր անցավ, բոլոր կուսակցությունները քարոզելու հավասար իրավունք ունեին հեռուստացույցով ու մամուլով: Կեղծիքները սկսվեցին մայիսի 29-ին եւ 30-ին, երբ օրենքով արգելված էր նախընտրական քարոզչությունը: Սկսվեց ընտրողներին համատարած կաշառելը, իսկ մայիսի 30-ին դրան գումարվեց ցուցակների պատմությունը:

ԱԺՄ առաջնորդի վերլուծության համաձայն, ցուցակների անճշտությունը ուրիշ խնդիր լուծեց՝ ընտրություններից առաջ հայտնի էր, որ մարդիկ ընտրություններին չեն հավատում, եւ ժողովրդի զգալի մասը չի ուզում գնալ ընտրության: «Բոլոր այն լումպենացված մարդիկ, որոնք կաշառք էին ստանում, կեղծարարները, իշխանական համակարգի հետ կապված մարդիկ պատրաստ էին գնալու ընտրություններին», ավելացրեց պրն Մանուկյանը՝ միանգամայն ճիշտ նկատելով, որ ցուցակների անճշտության հետ կապված խառնաշփոթը տատանվողներին կողմնորոշեց՝ հրաժարվել քվեարկելուց: Արդյունքում այսպիսի պատկեր ձեւավորվեց. «Փաստորեն ժողովրդի ամենալումպենացված մասն ընտրեց մեր ազգի եւ պետության ապագան»: Եվ եթե ԱԺՄ-ն այսօր ընտրություններն անվավեր ճանաչելու կոչ չի անում, պատճառը միայն այն է, որ առաջադրված իրենց 45 թեկնածուներն իրենց շտաբներով օր ու գիշեր, տուն առ տուն քարոզչություն էին իրականացնում եւ ընտրություններից առաջ մինչեւ 15 տոկոսի հավանականություն էին տեսնում: «Նույնիսկ պաշտոնական տվյալները 12 տոկոսի շուրջն էին պտտվում, երբ 29-ի ընտրակաշառքները եւ 30-ի ցուցակների հարցը չկային»:

Պրն Մանուկյանն ընդգծեց, որ այս ընտրություններում համաժողովրդական շարժում ստեղծելու խնդիր չկար դրված, այդ իսկ պատճառով իրենք որպես դրոշակակիր հանդես գալու առիթ չունեին: «Ամեն մի կուսակցություն իր ձայներն էր վերցնում, դրա համար էլ համաժողովրդական վստահություն ինչ-որ քաղաքական հոսանքի նկատմամբ չդրսեւորվեց»: Նման խնդիր հետապնդելու դեպքում, ըստ ԱԺՄ առաջնորդի, միայն Կ. Դեմիրճյանի հետ միավորվելով կարելի էր արդյունքի հասնել, որովհետեւ «98-ին միայն նրա հանդեպ եղավ ժողովրդի վստահությունը»: Պրն Մանուկյանն արդեն իսկ առիթ ունեցել էր հայտարարելու ԱԺՄ-ի հետ դաշինք կազմելու առաջարկը Դեմիրճյանի կողմից մերժվելու մասին: Պատճառը համարում է ԱԺՄ-ի վճռականությունը, որից զգուշանում էր Դեմիրճյանը: Իսկ նոր՝ Դեմիրճյան-Սարգսյան դաշինքը, նրա կարծիքով, ժողովրդի մեջ արդեն հույս չառաջացրեց, բայց քաղաքական դաշտում փոփոխություն մտցրեց: «Նրանց վստահություն տվեց ժողովրդի 15 տոկոսը, որը նույնպես բարձր չէր», հայտնեց պրն Մանուկյանը՝ «Միասնությանը» տված ձայներից առանձնացնելով «կաշառք տվողների» բերած տոկոսը:

գահի տեսակետը, որն այս անգամ խոստանում է բեղուն քաղաքական գործունեություն ծավալել խորհրդարանում: Պրն Մանուկյանը համամիտ է նաեւ Հանրապետության նախագահի այն տեսակետին, որ հաղթանակած կուսակցությունն իր վրա պետք է վերցնի երկրի կառավարման եւ մոտ ապագայի եւ պատասխանատվությունը: Անդրադառնալով Հանրապետության քաղաքական ասպարեզում ուժերի նոր դասավորությանը, պրն Մանուկյանը հայտնեց, որ ԱԺ-ում մեծամասնություն վերցրեցին Վազգեն Սարգսյանն ու Կարեն Դեմիրճյանը, իսկ Հայաստանի քաղաքական կյանքում բացված «նոր էջում» Ռոբերտ Քոչարյանը մնաց միայնակ: Այս իրավիճակից դուրս գալու երեք ելք է տեսնում երկարամյա քաղաքական գործիչը՝ բոլորն իրար հետ լեզու են գտնում, հաջորդը Ռոբերտ Քոչարյանը հայտնվում է Ելցինի վիճակում, սակայն, ի տարբերություն Ելցինի, Քոչարյանը չունի ազդեցության լծակներ եւ այդպիսի խաղն իրեն օգուտ չի բերի, եւ երրորդը ՀՀ նախագահի առաջարկն է՝ կառավարությունը վերցրեք ձեզ, տեսնենք ի՞նչ եք անելու:

Պրն Մանուկյանի կանխատեսումներով, առաջիկա մի քանի ամսում քաղաքական պայքարը կընթանա խորհրդարանի ներսում, որից հետո չի բացառվում, որ պատերից դուրս գա: «Եթե ԱԺ-ն դառնա այն մարմինը, որտեղ աշխատանքներ չեն կատարվում, ինքս անձամբ դուրս կգամ ցուցակով տեղս զիջելով մյուսներին», հայտնեց անկախ Հայաստանի բոլոր խորհրդարանների մշտական պատգամավորը, չկասկածելով, որ գոնե սկզբնական շրջանում իրենց մեծ ծավալի ու ակտիվ աշխատանք է սպասում ԱԺ-ում:

ՄԱՐՈՒ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ՎՇՏԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Լեւոն Խուրշուդյանի սգակիր ընտանիքին

Ցավով տեղեկացանք մեր ժողովրդի եւ եկեղեցու սիրելի զավակի, ճանաչված գիտնականի եւ մեծ մտավորականի՝ Լեւոն Խուրշուդյանի մահվան մասին:

Հանուն Վեհափառ Հայրապետի, Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի միաբանության եւ Գերագույն Հոգեւոր Խորհրդի, հանգուցյալի հարազատներին ու մերձավորներին անփոխարինելի կորստի այս ծանր պահին բերում ենք անկեղծ վշտակցություն: Իր ժողովրդի անցյալն արժեւորած, նրա ներկայով եւ գալիքով ապրող նվիրյալ, ազնիվ հայորդու՝ Լեւոն Խուրշուդյանի պայծառ անունը եւ բարի հիշատակը մշտապես վառ պիտի մնա երախտագետ հայ ժողովրդի հոգում:

Թող բազումողորմ Աստված իր երկնային երանելի հանգստարաններում ընդունի ննջեցյալի լույս հոգին եւ Սուրբ հոգու շնորհիվ սգակիր մեր զավակաց, հարազատներին եւ մերձավորներին պարգեւի սփոփանք, մխիթարություն եւ առ Աստված ապավինություն:

Խունկ, մշտամռունչ աղոթք եւ խոնարհում ննջեցյալի հիշատակին:

«Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի»:

ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ
Կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ

Գիտնական, ուսուցիչ, հայր...

Դժվար է գրել մարդու մասին, որը կենսունակություն էր ճառագում եւ մտածել, որ այժմ չկա:

Ակադեմիկոս Լեւոն Խուրշուդյան...

Նա միշտ բարձունքում մնաց: Միշտ ուժեղ ու լայնախոհ: Եվ՝ բարձր խաղաղացի: Երբեք չմտավ մանր խարդավանքների մեջ, ուշադրություն չդարձրեց աշխարհիկ մանրուքներին: Վճռական էր ու արդար: Եվ վճռականությունը ծառայում էր արդարությանը:

Միշտ ճանապարհ էր բացում երիտասարդների համար: Գնահատում էր ոչ թե ուսանողի պատասխանը, այլ միտքը եւ այդ սկզբունքով հաճախ թվանշան նշանակում՝ առանց քննելու, մեծերին հատուկ կտրուկությամբ:

Ընդունած որոշումը երբեք չէր փոխում: Սկզբունքային էր:

Որպես մանկավարժ այն եզակիներից էր, որ կլանում են լսարանը, անպարտադիր լսողություն պարտադրում եւ որոնց խոսքը ոչ միայն գիտելիք է, այլեւ՝ գիտություն:

Վերջին շրջանում ակտիվորեն գործող փոքրաթիվ մտավորականներից եւ ստեղծագործող ուսումնասիրողներից էր:

1995-ին լույս տեսավ նրա «Հայկական հարցը», որ երկար տարված գործ էր եւ բովանդակ խոսք պատմագիտության ուսումնասիրած այս շրջանի համար: Գիրքը մեծ արձագանք գտավ եւ հարուցեց առաջին նախագահի ու նրա խմբի [illegible] բանավեճը, որ շարունակվեց մինչեւ բոլորովին վերջերս:

Ավարտել էր «Հայոց ազգային գաղափարախոսությունը» գիրքը, որի վերջին օրինակի վրա էր աշխատում:

«Վախենում եմ չհասցնեմ, մի քանի օր առաջ ասաց ինձ, դա դեռ ոչինչ: Չգիտեմ, թե «Հայաստանի բաժանումը 1920 թ.-ին»-ը, որ գրեթե պատրաստ է, ո՞վ պետք է անի: Դեռ բազմաթիվ բան մնացել է»:

Մահից չէր վախենում:

«Ես իմ կյանքն ապրել եմ, ինչ լինելու է՝ թող լինի, մեր ճանապարհը հարթ լինի»:

Գնաց: Եվ իր գնալով վտանգվեց եւ այդ ճանապարհի ապահովությունը...

Եվ մենք, որ այնքան բանով պարտական ենք իրեն, ինչպե՞ս պիտի հատուցենք մեր երախտիքը:

Գիտնական, ուսուցիչ, հայր...

ՀԱՅԿ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ
ԵՊՀ պատմության ֆակուլտետի ուսանողության անունից

Նորընտիր խորհրդարանն այնքան սարսափելի չէ, որքան թվում է

Նորընտիր Ազգային ժողովի «որակի» մասին այնքան բան է ասվել (վերջինիս «անորակությունից» բողոքում են թե՛ ընտրվածները, թե՛ չընտրվածները), որ, հոսանքին հակառակ եւ ժամանակին ընդդեմ գնալով, ուզում եմ երկու խոսք ասել ի պաշտպանություն օրենսդիր մարմնի (որը, գուցե, պաշտպանության կարիք չունի): Քանի որ ընտրողների, կուսակցությունների, պատգամավորության անհաս թեկնածուների ցանկություններին ու ճաշակին կատարելապես բավարարող խորհրդարան ունենալու ակնկալիքը ռոմանտիզմի բնագավառից կլիներ, ստիպված ենք դիմել համեմատական վերլուծության «հնարին»:

Նախորդ խորհրդարանի քաղաքական մեծամասնությունը՝ «Հանրապետություն» խմբակցությունը, բացարձակ մեծամասնություն ուներ՝ ավելի քան 100 պատգամավոր կամ, որ նույնն է, ԱԺ պատգամավորների կեսից ավելին, որ գործնականում համալրվում էր [illegible] նախկին նախարարի քմահաճույքով հեռուստատեսորեն խորհրդարան «բերված» քույր-կազմակերպության՝ «Եռամիասին» 8 մանդատով: Խորհրդարանական ընդդիմությունը՝ Կոմկուսը (6 պատգամավոր), ԱԺՄ (5 պատգամավոր) եւ ԱԻՄ (3 պատգամավոր), ընդամենը 14 մանդատ ուներ՝ գումարած ՀՅԴ «մեկ հատիկ» մանդատը, որ պատկանում էր Ռուբեն Հակոբյանին: Ուժերի այդ հարաբերակցության խորապատկերում ընդդիմության ձայնը «ձայն բարբառո հանապատի» էր մինչեւ 1998-ի հայտնի իրադարձությունները: Պատահական չէ, որ իշխա-

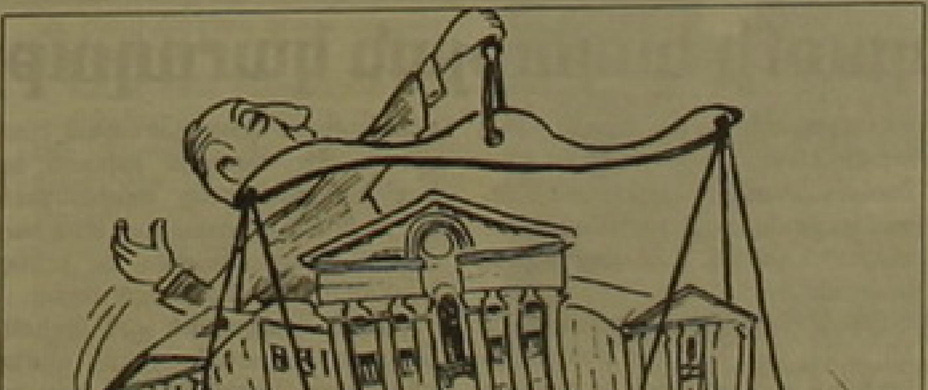

նափոխությանը նախորդած ժամանակահատվածում ընդդիմությունը (բացի Կոմկուսից) ուղղակիորեն բոյկոտում էր խորհրդարանական գործունեությունը՝ քաղաքական պայքարը փողոցներ եւ հրապարակներ տեղափոխված:

Նորընտիր Ազգային ժողովում ուժերի հարաբերակցությունը շատ ավելի նպաստավոր է «մեծամասնությունից տարբեր» ուժերի համար. խորհրդարանական մեծամասնության 56 մանդատը (մանդատների ընդհանուր թվի մոտ 43 տոկոսը) պակաս «համոզիչ» է ՀԿԿ-ի 10, ՀՅԴ-ի 8, «Իրավունք եւ միաբանության» 7, ԱԺՄ-ի եւ «Օրինաց երկրի» 6-ական եւ «այլ կուսակցությունների»՝ ՀՀՇ-ի եւ «Արժանապատվության» 1-ական մանդատի համագումարում ձեւավորվող 39 «այլընտրանքային» մանդատների համեմատությամբ, մանավանդ, եթե հաշվի առնենք նախկին եւ ներկայիս խորհրդարանների պատգամավորների ընդհանուր թվի էական տարբերությունը՝ 197 եւ 131: Խորհրդարանական մեծամասնության «այլընտրանքը» նախորդ խորհրդարանում, այսպիսով, պատգամավորների թվի մոտ 7 տոկոսն էր, Նորընտիր խորհրդարանում՝ գրեթե 30 տոկոսը: Մայիսի 30-ի ընտրություններից «ծնված» խորհրդարանի համատարած «գողականության», ապաքաղաքականացվածության մասին խոսակցություններն, առավել եւս նախորդ խորհրդարանին եւ խորհրդարանական ընտրություններին ուղղված կարոտաբաղձ հայացքը, որ ապրում է նույնիսկ նախորդ ռեժիմին ընդդիմադիր քաղաքական գործիչների եւ մեկնաբանների արձագանքներում, տարակուսանքի տեղիք են տալիս:

Եթե «Միասնությունն» իրեն լավ չպահի, ասել է թե՝ փորձի ժողովրդի համար անընդունելի որոշումներ պարտադրել խորհրդարանին, ապա 39 «ոչ միասնական» պատգամավորների ձայնը շատ ավելի լսելի կլինի, ըստ այդմ, առավել վճռորոշ, քան նախկինում «ոչ հանրապետական» պատգամավորների գրեթե անլսելի «շշուկն» էր: Հետեւաբար, գոնե առայժմ լուրջ մեկ ակնոցով դիտարկել խորհրդարանական մեծամասնության ապագա գործունեության հեռանկարը, մանավանդ որ խորհրդարանում ներկայացված բոլոր կուսակցությունների, այդ թվում «Միասնության» ուզածն ի վերջո Հայաստանը ճգնաժամից հանելն է: «Միասնության» պարագայում դա, ի հավելումն, ոչ միայն ցանկություն է, այլեւ պարտավորություն եւ պատասխանատվություն, որից գլուխ հանելը վերջին հաշվով պատվի խնդիր է: Անցյալ դառնություններից հոգնած մեր հասարակության ուժերը համախմբելու ժամանակն է, ուրեմն, ոչ ՀՅԴ-ն, ոչ «Օրինաց երկիրը», ոչ Կոմկուսը, ոչ ԱԺՄ-ն, ոչ «Իրավունք եւ միաբանությունը» նորընտիր խորհրդարանում ինքնանպատակ ընդդիմություն չեն լինի «Միասնությանը»՝ Հայաստանի առջեւ ծառացած կնճիռները հարթելու ճանապարհին: Ներկայիս խորհրդարանն անտարակույս զերծ կմնա այն արհեստական ցնցումներից, որից անմասն էին ԱԺ-կառավարություն փոխհարաբերությունները իշխանափոխությունից հետո: Զինվենք համբերությամբ՝ քաղաքական որոգայթների սպասումից ժամանակից շուտ տառապելու փորձերն...

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Փարավոնների երկրում

Եգիպտոսի հայ համայնքը դարերի պատմություն ունի

Սփյուռքի ամենահին եւ հարուստ համայնքներից մեկը՝ Եգիպտոսի հայ համայնքը, վերջին հինգ տասնամյակում զգալի փոփոխությունների է ենթարկվել: 1950-ականներին, պատերազմների, քաղաքական անկայուն վիճակի եւ տնտեսական ճգնաժամերի հետեւանքով հայ համայնքը զգալիորեն նվազեց, սակայն այսօր եգիպտահայերի կյանքը կանոնավորվել ու կայունացել է, ինչը վկայում է համայնքի անդամների կամքի ուժի մասին:

Որոշ աղբյուրներ վկայում են, որ հայ-եգիպտական կապերը անհիշելի ժամանակներից են գալիս, սակայն, գիտնականների համոզմամբ, այդ կապերի սկիզբը թվագրվում է միջին դարերից, երբ մամլուքները Եգիպտոս էին գերեվարում պատերազմում պարտված հայ ռազմիկներին: Վերջիններս հարմարվում էին տեղի պայմաններին, աստիճանաբար մագլցելով սոցիալական աստիճաններով, գրավելով կառավարական պաշտոններ: Հայ համայնքը սկսեց ձեւավորվել շատ ավելի ուշ, սակայն զգալիորեն վաղ, քան ներկայիս եգիպտական պետությունը: Ինչպես միշտ շարժվելով «որտեղ հաց, այնտեղ կաց» ասացվածքով, հայ վաճառականներն ու արդյունաբերողները գաղթում էին Եգիպտոս, ուր նրանց առջեւ լայն հեռանկարներ էին բացվում առեւտրի, թեթեւ արդյունաբերության եւ այլ ասպարեզներում: Եգիպտոսում հաջողության հասած հայերից Նուբար փաշան իրավունք եւ գրականություն ուսանել էր Եվրոպայում, Եգիպտոս եկել էր հորեղբոր՝ Պողոս բեյ Յուսուֆյանի քարտուղարի պաշտոնը ստանձնելու, որը համատեղում էր արտաքին գործոց եւ առեւտրի նախարարների պաշտոնները: Հորեղբոր մահից հետո Նուբար փաշան հաջողությամբ բարձրացավ փառքի աստիճաններով, ի վերջո 1894-ին ստանձնելով Եգիպտոսի վարչապետի պաշտոնը: Նրա որդին՝ Պողոս Նուբարը, եւս փայլուն քաղաքական գործիչ էր, որը նաեւ զբաղվում էր ազգային գործունեությամբ: Նրա անմիջական ջանքերով 1920-ին Փարիզում կառուցվեց Հայ ուսանողների տունը, ավելի ուշ Կահիրեում իր դռները բացեց Նուբարյան դպրոցը, գրեթե միաժամանակ Օքսֆորդի համալսարանում բացվեց հայկական պատմության եւ գրականության ամբիոն: Սակայն նրա ամենամեծ ներդրումը 1907 թ. Կահիրեում հիմնված Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունն էր (ՀԲԸՄ), որն այդ դժվարին օրերին փորձում էր օգնել Արեւելյան Անատոլիայից Եգիպտոս գաղթած բազմաքանակ հայերին:

Իր ամենալավ օրերին՝ 1940-ականներին, մոտ 40.000 անդամից բաղկացած հայ համայնքն ուներ հինգ ակումբ, երեք հայ առաքելական եկեղեցի, 2 հայկական կաթոլիկ եկեղեցի եւ երեք դպրոց: Կայուն քաղաքական իրավիճակը եւ դեմոկրատիան այդ տարիների Կահիրեն դարձրել էին հայ հեղափոխական ուժերի մեքքան: «Այսօր Կահիրեում դեռ գոյատեւում են չորս մշակութային միություն եւ չորս սպորտային ակումբ», բացատրում է համայնքի գործադիր կոմիտեի նախագահ Հրաչ Սիմոնյանը: Ալեքսանդրիայում գործում են երկու մշակութային եւ երկու սպորտային ընկերություն:

Նախկինում դպրոցները ծառայում էին որպես գրական կենտրոններ, որտեղ տպագրվում էին թերթեր եւ հայ դասական ու ժամանակակից գրողների գործեր: Կահիրեում տպագրվող երեք թերթերը նախկինում բոլոր ոճերի գրողների համար հրապարակ ու կռվախնձոր էին: Այսօր դրանցից շատ քիչ բան է պահպանվել:

Ներկայումս Եգիպտոսի հայ համայնքը ութ տարին մեկ անգամ, Եգիպտոսի կառավարության աչալուրջ հսկողության տակ, ընտրում է համայնքային խորհրդի 24 անդամ, որոնք իրենց հերթին ընտրում են 7 հոգուց բաղկացած գործադիր մարմին, որը 2 տարի շարունակ կառավարում է համայնքային ինստիտուտները՝ դպրոցները, եկեղեցիները, ֆինանսները: «Եկեղեցապատկան հողերից, անշարժ գույքից եւ գյուղատնտեսական օբյեկտներից ստացվող գումարները մեծ մասամբ տրամադրվում են հայկական դպրոցներին», ասում է Կահիրեի հայ համայնքի գործադիր մարմնի անդամ Անդրանիկ Մեսրոպյանը:

Գալուստյան վարժարանը

Այսօր գոյատեւող հայկական դպրոցները շատ քիչ են հիշեցնում իրենց անցյալը: Կրթական ծրագրերը կազմվում են Եգիպտոսի կրթության նախարարության ծրագրերին համապատասխան, սակայն կառավարությունը թույլատրել է ուսուցանել նաեւ հայոց պատմություն, գրականություն, լեզու եւ մշակույթ:

Համայնքի թվի նվազումը սկսվեց 1948-ին՝ հայրենադարձությամբ: Գաղթեցին աշխատավորներն ու մանր առեւտրականները: Գաղթի երկրորդ ալիքը բարձրացավ 1950-ականների վերջերին, երբ Գամալ Աբդել Նասերի կառավարությունը գրեթե անհնար էր դարձրել միջազգային տնտեսական հարաբերությունների պահպանումը եւ արդյունաբերության զարգացումը: Այս անգամ գաղթում էին մտավորականները, մասնագետներն ու գործարարները: Նրանք մեկնեցին Հյուսիսային Ամերիկա: Մի գիշերվա մեջ ազգայնացվեցին, պետականացվեցին մասնավոր բանկերը, գործարանները եւ այլն: Հայ, հույն, իտալացի գործարանատերերին նրբորեն առաջարկեցին վճարովի աշխատանքի վարձվել իրենց իսկ գործարաններում: Հայ գործարանատերերը հանկարծակի կորցրին հողն իրենց ոտքերի տակ եւ որոշեցին ավելի հյուրընկալ երկիր գտնել իրենց եւ իրենց կապիտալի համար:

Իսկ նրանք, ովքեր այնուամենայնիվ որոշեցին մնալ Եգիպտոսում, լրջորեն փոխեցին վերաբերմունքն իրենց իսկ վիճակի նկատմամբ: Նրանք պիտի ձգտեին առավելագույնս հարմարվել Եգիպտոսի սոցիալական վիճակին, սակայն երբեք չմոռանալով, որ իրենք գաղթական, օտար փոքրամասնություն են եւ մի օր անպայման կվերադառնան հայրենիք: Ձախողված ձեռնարկատերերն իրենց ջանքերը փոխադրեցին թեթեւ արդյունաբերության ոլորտ, որտեղ ավելի մեծ էին հնարավորությունները: Ալեքսանյան եղբայրներից ավագը՝ Վահանը, համագործակցելով իտալական «Բենետոն» ֆիրմայի հետ, դրա արտադրանքը տարածեց Եգիպտոսում, իսկ կրտսերը՝ Լիպարիտը, Եգիպտոս ներմուծեց հունական ծխախոտը:

Այսուհանդերձ նրանք, ովքեր որոշեցին դիմանալ, շատ շուտով ճաշակեցին իրենց համբերության պտուղները: Նախագահ Անվար Սադաթը (1970-1981) շուկայի ազատականացման կողմնակից էր, նույն քաղաքականությունը շարունակվում է մինչեւ այսօր՝ նախագահ Հոսնի Մուբարաքի օրոք, եւ դրա շնորհիվ Եգիպտոսում ստեղծվեց մի նոր սոցիալական շերտ, որը կարող է եւ ցանկանում է վճարել ժամանակակից կյանքի բարիքների համար: Այստեղ է, որ կրկին զգացվեց հայ գործարարների կարիքը: Սակայն շուկայի ազատականացումն անհետեւանք չանցավ Եգիպտոսի հասարակության համար: Շարիաթի օրենքների եւ արեւմտամետության բախման հետեւանքով այսօր ամուսնալուծության մակարդակը գերազանցում է վերջին 20 տարիների մակարդակը:

Եգիպտահայերի երրորդ սերունդը մեծ մասամբ ամուսնանում է հայ համայնքի ներսում: Առավել քաջերն իրենց կողակից են ընտրում հարեւան՝ սիրիահայ եւ լիբանանահայ համայնքներից կամ Հայաստանից: Շատ քչերն են համարձակվում ամուսնանալ Եգիպտոսի այլ քրիստոնյա փոքրամասնությունների անդամների հետ: Եվ վերջապես այն հանդուգն անհատները, ովքեր ենթարկվելով սրտի ձայնին վճռում են ամուսնանալ եգիպտացու հետ, ենթարկվում են երկուստեք մերժված լինելու վտանգին, քանի որ այսպիսի ամուսնությունները երկու կողմն էլ չեն խրախուսում:

Մշակույթում եւս ականատես ենք լինում համաձուլման: Դրա օրինակը փոփ երգիչ Անուշկան է, որը Եգիպտոսի երաժշտասերների սրտերը նվաճել է եւ հայկական, արաբական եւ արեւմտյան մեղեդիների տարրեր ներառող երաժշտությամբ:

Հայկական մշակույթի իրենց հասանելիք բաժինը համայնքի անդամները ստանում են մեկ ժամ տեւողությամբ հայկական ռադիոժամի ընթացքում, որը կամուրջ է հայ համայնքի անդամների եւ իրենց իսկ ազգային արմատների միջեւ: Ծրագիրը պատրաստում են հինգ լրագրողներ եւ համակարգող Միդա Պեւլեթյանը, ֆինանսավորում՝ Եգիպտոսի կառավարությունը: «Տարին մեկ մենք ներկայացնում ենք նախագիծ, որն ամբողջապես ֆինանսավորվում է: Հաղորդումներն անդրադառնում են սոցիալական պրոբլեմներին, ներկայացնում գրականության ընտրանի, հայկական արվեստ եւ երաժշտություն (ավագ սերնդի համար՝ Կոմիտաս, երիտասարդների համար՝ Փոլ Բաղդադլյան)», պատմում է Միդա Պեւլեթյանը:

Հինգ տասնամյակ տեւած փոփոխություններից հետո այսօր Եգիպտոսի հայ համայնքի կյանքը կենտրոնացել է Կահիրեի հայկական դեսպանատան շուրջ, որն իսկական տուն է յուրաքանչյուր եգիպտահայի համար: Եգիպտոսն առաջին երկրներից էր, ուր Հայաստանի Հանրապետությունը բացեց իր դեսպանատունը: Սա եւս մի ապացույց է, որ Եգիպտոսի հայ համայնքը կարեւոր դեր ունի Եգիպտոսի եւ այլ գաղութների միջեւ կապերի ամրապնդման գործում, լինի ԱՄՆ, Եվրոպա, թե Ավստրալիա եւ, որ ամենակարեւորն է, Եգիպտոսի ու Հայաստանի Հանրապետության:

Հայաստանի դեսպանատունը Կահիրեում

Ո՞վ է պատասխանատու սփյուռքի հայության կարողության համար

Սփյուռքում ապրող մոտ 3 մլն հայերի անձնական միջոցները կազմում են մի քանի միլիարդ դոլար, փոքր չէ նաեւ համայնքների ընդհանուր գույքը՝ «ազգային կարողությունը» մոտավոր հաշվումներով՝ մի քանի հարյուր միլիոն դոլար: Աշխարհի չորս ծայրերում գտնվող համայնքների ողջ ունեցվածքի եւ անշարժ գույքի, որոնց մեջ են նաեւ Երուսաղեմի հայկական պատրիարքարանի եւ Իտալիայի ու Ավստրիայի Մխիթարյանների ընդարձակ եկեղեցապատկան հողերը, ինչպես նաեւ նվիրատվությունների ու դրամական միջոցների պահպանումը, օգտագործումը եւ այն խորհրդավոր եւ քիչ քննարկված հարցերից է, որի մասին չեն սիրում խոսել:

Միջոցների մեծ մասը վերահսկում են հարյուրավոր վարչություններ եւ անհատներ, որոնք երբեմն ձեռնհաս չեն տնօրինելու այսպիսի մեծ միջոցներ, իսկ որոշ համայնքներում, որոնց անդամներն աստիճանաբար պակասում են (օրինակ՝ Հնդկաստանում), ունեցվածքի կառավարումը՝ օրենքով կամ ներքին պայմանավորվածությամբ, վստահվում է մի խումբ անհատների, ինչը լրացուցիչ լուրջ հոգսեր է ստեղծում: Վերջին տասնամյակներում բազմաթիվ պաշտոնյաներ, որոնց վստահված էր պահպանել եւ տնօրինել ազգային ունեցվածքը, մեղադրվել են մեծ գումարներ շորթելու մեջ, ինչն արվել է կամ ուղղակի խաբեբայությամբ, կամ «մեծ ծրագրերի» անվան տակ, կամ մեկ այլ խաբուսիկ պատճառաբանությամբ: Իսկ երբ արդեն «դանակը ոսկորին է հասնում», անհատների կամ խմբերի միջամտությունը կամ չափազանց ուշացած է լինում, կամ չափազանց աննշան:

Տասնամյակներ շարունակ կոչեր են արվել այս հարցում թափանցիկություն, ազնվություն եւ պատասխանատվություն մտցնելու, ինչը հայկական ազգային ինչքը տնօրինող համապատասխան մարմինների կողմից մեծ մասամբ անտեսվել, անուշադրության է մատնվել: Իրենց հաշվարկները հրապարակել են բառացիորեն մի քանի կազմակերպություններ: Իրավական տեսանկյունից նրանք չեն էլ պարտադրված այդ անել ի տարբերություն համապատասխան կառավարական ինստիտուտների: Սակայն էթիկան եւ բարոյականությունը պահանջում են, որ նրանք պատասխան տան հայ ազգին ընդհանրապես եւ իրենց համայնքներին մասնավորապես:

Դժվար վաստակած այն միլիոնները, որ հազարավոր հայեր դարեր շարունակ նվիրաբերել են հայ ապագա սերունդների գոյության ու ապրուստին, ազգի ընդհանուր եւ հավերժական ինչքն են, եւ այն անձը կամ անձերի խումբը, որը ծախսում, փչացնում կամ յուրացնում է այդ ինչքը, պիտի պատասխան տա օրենքի առաջ: Այս դեպքում անընդունելի է «աչքից հեռու, սրտից դուրս» ասացվածքը: Սփյուռքի կարողությունը տնօրինելու, ճիշտ օգտագործելու, պահպանելու եւ մեծացնելու ուղղությամբ առաջին քայլը պիտի լինի մասնագետներից, բիզնեսմեններից, ներդնողներից, հաշվապահներից եւ իրավաբաններից կազմված միջազգային խմբի ստեղծումը: Պատասխանատվության եւ թափանցիկության մթնոլորտ առաջացնելը շատ կարեւոր է: Եվ դրան եռանդուն մասնակցություն պիտի բերեն հայկական դիվանագիտական ներկայացուցչություններն ու ենթակառուցվածքները, ինչը պիտի դառնա պարբերական ֆինանսական վերաբերմունքի երաշխիքը:

AIM ամսագրի նյութերը
պատրաստեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱՍԻՑՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄՆ-ը եւ ՆԱՏՕ-ն պատերազմի ավելի մե՞ծ հանցագործներ

Այս խորագրով լրագրող Ալեքսանդր Կոկբըռնը «Դետրոյթ ֆրի պրես» թերթի հունիսի 4-ի համարում գրում է, որ Միլոշեւիչի հետ համեմատած ՄՆ Նախագահ Քլինթոնն ու նրա մեղսակիցները պատերազմի ավելի մեծ հանցագործներ են: 1991 թ. իրաքյան պատերազմի օրերին, օրինակ է բերում նա, Միացյալ Նահանգների իրագործած պատժամիջոցներն ահավոր վնաս են հասցրել ժողովրդական զանգվածներին, մասնավորապես երեխաներին: ՄԱԿ-ի սննդի եւ գյուղատնտեսության կազմակերպության տվյալներով՝ մինչեւ 1995-ի վերջերը մոտ 576 հազար իրաքցի երեխաներ են մահացել այդ սահմանափակումների հետեւանքով: Համաշխարհային առողջապահական կազմակերպությունը՝ հիմնվելով Իրաքի առողջապահության նախարարության տվյալների վրա, հրապարակել է հաղորդագրություն, որի համաձայն տարեկան 90 հազար իրաքցիներ մահանում են Իրաքի հիվանդանոցներում՝ մահացության բնական թվից շատ ավելին: Եզրակացությունը մեկն է, գրում է հոդվածագիրը. մերժելով պարտադրված սակավության հետեւանքով հարյուրհազարավոր իրաքցիներ մահանում են: Երկրորդ համաշխարհայինի օրերին նացիստները, հիշում է Կոկբըռնը, փորձեցին հետաձգել դաշնակիցների առաջխաղացումը՝ բացելով Հոլանդիայի ամբարտակները: 1944-ի վերջերին մոտ 500 հազար ակր հողամաս հեղեղվեց՝ առաջ բերելով մերժելի ամենամեծ պակասությունը: Նյուրնբերգյան դատարանում 195 նացիստ մեղադրյալներից Արթուր Ֆոն Սեյս-Ինկվարդը 24 մահվան դատապարտվածներից մեկն էր: Նա էր այդ ամբարտակները բացելու հրաման տվել:

Դատարանի արձանագրությունը չունեմ, գրում է այնուհետեւ հոդվածագիրը, բայց երեւի նա էլ նույն ձեւով պատասխանած պետք է լինի այն հարցին, որ վերջերս պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթին է տվել CBS-ի թղթակիցը. «Լսել եմ, որ կես միլիոն իրաքցի երեխաներ են մահացել Իրաքում: Դա ավելին է, քան Հիրոսիմայի զոհերի թիվը: Ձեր կարծիքով, արժե՞ր այդքան զոհ տալ»:

Օլբրայթը պատասխանել է. «Դժվար է ընտրություն կատարել, բայց մեր կարծիքով՝ արժեր»:

Այսպիսով, Նյուրնբերգյան ժամանակների օրենքներով եւ Օլբրայթը, եւ Քլինթոնը դատապարտվելու էին եւ կախաղան բարձրացվելու, գրում է նա: 1949 թվի Ժնեւի կոնվենցիայի արձանագրությունն արգելում է ռմբակոծությունները, երբ դրանք զուտ ռազմական անհրաժեշտություն չեն: Քաղաքացիական բնույթի օբյեկտների ռմբակոծությունները բացարձակապես արգելվում են: Մինչդեռ ՆԱՏՕ-ի հարվածների հետեւանքով քանդվել են հիվանդանոցներ, առողջապահական կենտրոններ, պահեստներ, դպրոցներ, գյուղատնտեսական համալիրներ, պողոտաներ եւ երկաթգծեր: Եթե Սլոբոդան Միլոշեւիչին կանգնեցնեն միջազգային դատարանի առաջ, ապա Քլինթոնը, Օլբրայթն ու Ուիլյամ Քոհենը նույնպես պետք է կանգնեն միեւնույն դատարանի առաջ: Գուցեեւ դիմակայեն նման ճակատագիր: Միջազգային քրեական տրիբունալի նախատեսած օրենքներով ամեն ոք կարող է մեղադրական հայց ներկայացնել Հաագա: Մինչեւ օրս երեք լուրջ հայց է ներկայացվել ՆԱՏՕ-ի ղեկավարների դեմ: Կանադայի, Բրիտանիայի եւ Ֆրանսիայի իրավաբաններն այժմ միասին աշխատում են նման մեղադրական հայց ներկայացնելու ուղղությամբ: Կանադական կողմն արդեն իսկ պատրաստել է մի փաստաթուղթ 67 անձի դեմ: «Լավ հնարավորություն է տեսնելու, թե արդյոք օրենքը գործելու՞ է իշխանավորների նկատմամբ», ասել է կանադացի իրավաբան Մելմանը:

Սակայն մտավախություն կա, որ տրիբունալը, ՆԱՏՕ-ի ռազմական մեքենայի օրենսդրական կցորդը լինելով, ընդառաջ չի գնա գոհացում տալու իրավաբանների բողոքներին: Արդեն այդ դատարանի Միլոշեւիչի դեմ դատավճիռ կայացրեց ճիշտ այն ժամանակ, երբ Արեւմուտքում բարձրանում էր Հարավսլավիայի ռմբահարման դեմ համաժողովրդական դժգոհության ալիքը: Բայց երկակի չափանիշներ ունեցող նման հաստատության համար կա՞ իր անաչառությունը ցուցաբերելու «ավելի հարմար առիթ, քան այս», հարցով էլ եզրափակում է հոդվածը Ալեքսանդր Կոկբըռնը:

Բրազիլիան հաղթահարում է ճգնաժամը

Բրազիլիայի խոշոր քաղաքների արվարձաններն ու խանութները վերջերս կրկին բազմամարդ են, եւ ամիսներ առաջ երկիրը ճարակած տնտեսական ճգնաժամի հետքերը գրեթե չեն երեւում: Մինչդեռ տարեսկզբին, երբ ճգնաժամը հասել էր բարձրակետին, բրազիլական ռեալն արժեզրկվել էր 35 տոկոսով, եւ սակարանում խուճապ էր սկսվել: Ընդդեմ կանխատեսումների հայրենիք Բրազիլիան համաշխարհային ֆինանսական ճգնաժամի խորացումը կասեցնող փաստերն վերջին պատվարը դարձավ:

Ներկայումս Սան Պաուլոյի սակարանում դոլարի փոխարժեքն ընկնում է, արժեթղթերի հանդեպ վստահությունը վերականգնվում: Մայիսին Բրազիլիայի կիրառական տնտեսագիտության ինստիտուտի հրապարակած հետազոտության տվյալները վկայում են, որ այս տարի երկրի ներքին համախառն արդյունքը նվազելու է ընդամենը 2,5 տոկոսով, մինչդեռ Միջազգային արժութային հիմնադրամի նախնական հաշվարկներով այն կազմելու էր 3,5-4 տոկոս: Ինչ վերաբերում է սղաճի կանխատեսումներին, որը կապված է մանավանդ ներմուծական ապրանքների թանկացման հետ, դրա մակարդակը կազմում է տարեկան մոտ 10 տոկոս, որը զգալիորեն ցածր է զեռողաճի սեւ տարիներին արձանագրված մակարդակից:

Բրազիլացիները կրկին լավատես են դարձել: Մայիսին Սան Պաուլոյի գազի ընկերությունը սեփականաշնորհվեց 1,6 մլրդ դոլար խոշոր գումարով: Ճգնաժամի վատթարագույն օրերին բանկային զեղչադրույքները հասել էին 45 տոկոսի, բայց վերջերս դրանք անդադար նվազում են:

Դեռ մի քանի ամիս առաջ արտասահմանցի ներդնողները փախչում էին Բրազիլիայից, բայց այսօր նրանք հետ են բերում իրենց դրամագլուխները: Բրազիլացի հայտնի շուկայագետներից մեկը «Էկսպրես» հանդեսի թղթակցին հայտարարեց. «Օտարերկրացի գործարարները վերադառնում են այնքան արագ, որքան հեռացել էին: Իրոք, Բրազիլիան նրանց լավագույն ընտրությունն է: Ո՞ւր գնան: Ռուսաստանում սոցիալական խնդիրները շատ-շատ են: Չինաստանի ապագան անկանխատեսելի է: Լավագույն հասույթը եւ ամենամեծ ներումն այստեղ են»:

Բրազիլական բանկերն այս անգամ խոշոր կորուստներ չարձանագրեցին, քանի որ հաշվի էին առել նախորդ տարիների, մանավանդ 1996 թ. ավերիչ ճգնաժամի

դառը փորձը: Բանկերն զգուշություն հանդես բերեցին վարկերի հատկացման հարցում: Ճիշտ է, նրանց հաճախորդների մի մասը սնանկացավ, բայց մեծամասնությունն ունեցավ լոկ ժամանակավոր դժվարություններ, ըստ որում բանկերն օժանդակեցին վերջիններիս գործերի բարելավմանը: Բրազիլացի բանկատերերից մեկի կարծիքով արժեզրկումը նույնիսկ առողջարար է եղել երկրի համար: «Ճգնաժամերը մեզ, թերեւս, պետք են առաջընթացի համար: Մենք այժմ մշակութային վերափոխումներ ենք ապրում: Փոխվում է մեր քաղաքական կյանքը, խորհրդարանը քննություն է վարում կաշառակերության գործերի առթիվ: Բարոյագիտության դերն աճում է: Հիմա ավելի լավատես եմ երկրիս ապագայի հարցում», ասում է նա:

Բրազիլիայի կառավարությունն ապրիլի 23-ին հնգամյա ժամկետով թողարկեց գանձապետական մուրհակներ, որոնք միայն առաջին երկու օրերին 3 մլրդ դոլարի եկամուտ ապահովեցին: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ դեռեւս շատ անելիքներ կան: Առաջին հերթին պետք է կրճատել երկրի արտաքին պարտքը, որն այժմ կազմում է ներքին համախառն արդյունքի 50 տոկոսը: Հարկավոր է նաեւ նվազեցնել պետբյուջեի պակասորդը եւ բարելավել չքավորների կենսապայմանները:

Ներկայումս բրազիլացիների մեկ քառորդի օրական եկամուտը 1 դոլարից չի անցնում: Մասնագետների հաշվարկների համաձայն, երկու սերնդի կյանք է հարկավոր, որպեսզի Բրազիլիան լիովին լուծի իր բոլոր սոցիալական խնդիրները:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Խիստ վտանգավոր կացություն հնդկա-պակիստանյան սահմանում

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Ներկայումս պակիստանա-հնդկական սահմանում իր հետեւանքներով ամենավտանգավոր կացությունն է ստեղծվել երկու երկրների ավելի քան կեսդարյա գոյության ընթացքում: Ինչպես հաղորդել է ԱՊՊ գործակալությունը, այս տեսակետն է հայտնել գեներալ Ժոզեֆ Բալին՝ Հնդկաստանի Ջամուի եւ Քաշմիրի նահանգում ՄԱԿ-ի դիտորդների խմբի ղեկավարը: Փաստական վերահսկման գծում լարվածության սաստկացումը, կարծում է նա, կարող է հանգեցնել «մի ինչ-որ ավելի մեծ բանի, քան սովորական հակամարտությունն է», ինչը ցույց է տալիս վերջին գրեթե 30 տարում առաջին անգամ Հնդկաստանի կողմից սահմանամերձ շրջաններում ռազմական օդուժի օգտագործումը:

Եհուդ Բարաքը կառավարություն կազմելու դժվարություններ ունի

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ: Իսրայելի վարչապետի ընտրություններում հաղթած հաղթանակը «Միասնական Իսրայել» դաշինքի ղեկավար Եհուդ Բարաքին չօգնեց հեշտությամբ կազմելու նոր կառավարություն: Ահա արդեն երկու շաբաթ է, ինչ նա եւ նրա ներկայացուցիչները հավանական գործընկերների հետ դժվարին բանակցություններ են վարում կոալիցիայի շուրջ: Դասելով «Իսրայել բա Ալիա» կուսակցության ղեկավար Նաթան Շչարանսկու խոսքերից, որը հանդիպել է Բարաքի հետ, ապագա վարչապետը խոստովանել է, թե անհանգստացած է, որ չի կարողանա կազմել նույնիսկ «նեղ» կոալիցիա, որը հենվեր խորհրդարանի 120 անդամից 66-ի աջակցության վրա: Հետուստատեսությամբ տված հարցազրույցում Բարաքը, սակայն, հայտարարել է, որ պարզապես օգտագործում է օրենքով իրեն հատկացված ամբողջ ժամանակը նոր կաբինետ կազմելու համար: «Նոր կառավարությունը հենվելու է ամենալայն հիմքի վրա, որպեսզի հաջողությամբ ավարտի հաշտության գործընթացը», ասել է նա:

Եմեն-Քուվեյթ հարաբերությունների վերականգնում

«Միրիա բայմա» թերթը հաղորդում է, որ Եմենի արտգործնախարար Աբդուլ-Քադեր Բաջամալը Քուվեյթ է ժամանել վերջերս, վերականգնելու համար դիվանագիտական հարաբերությունները երկու երկրների միջեւ, որոնք խզվել էին 1990-91 թթ. Ծոցի ճգնաժամի հետեւանքով: Նա հանդիպել է Քուվեյթի էմիր Շեյխ Ջաբեր էլ Ահմեդ էլ Սաբահի հետ եւ վերաբացել Եմենի դեսպանատունն այնտեղ: Քուվեյթն ու Եմենը թշնամացան, երբ 1990-ի օգոստոսին Իրաքը ներխուժեց Քուվեյթ: Չնայած Եմենը դատապարտեց հարձակումը, այնուամենայնիվ չմիացավ Իրաքին պատժելու եւ զորքերը դուրս բերելու ամերիկյան ջանքերին, որի հետեւանքով էլ Քուվեյթը նրան մեղադրեց Իրաքին պաշտպանելու մեջ: Այդ օրվանից Քուվեյթում Եմենի դեսպանատունը փակ է եղել, բայց Եմենի մայրաքաղաք Սանայում Քուվեյթի դիվանագիտական առաքելությունը գործել է գործերի հավատարմատարի մակարդակով:

Ջրհեղեղ Պերուում

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Տեղատարափ անձրեւները հեղեղել են Ամազոնի ավազանը: Ըստ ոչ պաշտոնական տվյալների, Պերուի հանրապետությունում տուժել է մոտ 100 հազար մարդ: Վնասվել են ցանքերն ու հողատարածքները: ՄԱԿ-ի մարդասիրական հարցերով կոորդինացման վարչության հաղորդումների համաձայն, Պերուի կառավարությունն օգնության խնդրանքով չի դիմել միջազգային կազմակերպություններին:

Իշխանափոխություն Իսպանիայի սոցկուսում

Իսպանացի սոցիալիստներն անհանգիստ ու մտահոգ են: Սոցիալիստական կուսակցությունը 1996 թ. ընդհանուր ընտրություններում պարտություն կրեց ազատական Խոսե Մարիա Ազնարի համախոհներից: Դրանից հետո սոցիալիստները չկարողացան ներկայացնել համախմբիչ ծրագիր, իսկ այսօր նույնիսկ մնացել են առանց առաջնորդի: 1998 թ. ապրիլին կուսակցության գլխավոր քարտուղար ընտրված Խոսե Բորելը վերջերս հրաժարական տվեց, քանի որ անուղղակիորեն առնչվել էր կաշառակերության մի գործի, երբ ֆինանսների պետքարտուղար էր: Այդ գործն էլ ավելի խորացրեց սոցկուսի ճգնաժամը, մինչդեռ առջեւում հունիսի 13-ն է, երբ անցկացվելու են Եվրախորհրդարանի, ինչպես նաեւ Իսպանիայի տեղական խորհուրդների եւ ինքնավար համայնքների խորհրդարանների մեծամասնության ընտրությունները: Իսպանիայի տնտեսությունն առողջացրած եւ մեծ ժողովրդականություն վայելող վարչապետ Ազնարի կառավարությունն առաջիկա ընտրությունները կօգտագործի սեփական դիրքերն էլ ավելի ամրապնդելու համար: Իսկ սոցկուսի պատասխանատու գործիչները որոշել են միաժամանակ հետաձգել առաջնորդի ընտրությունը, որպեսզի թույլ չտան ներկուսակցական ճգնաժամի հետագա խորացում:

Սոցկուսի շարքերում տիրող իրարանցումն, անշուշտ, ծանոթ է նախկին վարչապետ, 57-ամյա սոցիալիստ Ֆելիպե Գոնսալեսի համար, որը փորձում է վերադառնալ քաղաքական ասպարեզ եւ «կարգուկանոն հաստատել» կուսակցության մեջ: 1982-1996 թթ. վարչապետ եղած Գոնսալեսը երբեք չի հաշտվել իր պարտության: «Պաիս» հանդեսը նշում է, որ պետք Գոնսալեսը հրապարակային ելույթներում ճշտում է իր վերադարձի մտադրությունը, ոչ ոք չի հավատում, թե այդ ծերացած գործիչը երբեւէ կհրաժարվի քաղաքական պայքարից:

Պ. Ք.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Ռոդիոն Շչեդրինի սիմֆոնիկ սյուիտը Ժորժ Բիզեի «Կարմեն» օպերայի թեմաներով համաշխարհային երաժշտական գրականության նման ժանրի բացառիկ փայլուն, գեղեցիկ կտավներից է: Այսօր Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնում այն ներկայացվեց խորեոգրաֆիկ բեմադրությամբ: Ներկայացումն առաջին անգամ նվագավարում էր Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Տիգրան Լեւոնյանի կողմից ԱՄՆ-ից հրավիրված երիտասարդ տաղանդավոր դիրիժոր Միխայել Ավետիսյանը: Շատ ժամանակ չէ անցել այն օրից, երբ Միխայել Ավետիսյանը Հայաստանից մեկնեց Միացյալ Նահանգներ: Սակայն վերջերս նա մեծ հաջողությամբ նվագավարեց Ջուզեպպե Վերդիի

Բիզե-Շչեդրինի «Կարմեն» սյուիտի Միխայել Ավետիսյանի մեկնաբանումը

«Օթելլո» ներկայացումը, որ ցուցադրեց Հայաստանի ազգային օպերային թատրոնը Իսպանիայում: Միխայել Ավետիսյանը մինչ այս ավելի ճանաչված էր որպես սիմֆոնիկ դիրիժոր: «Անուշ» եւ «Օթելլո» օպերաների նրա ղեկավարումը վստահեցրեց, որ դիրիժորն օժտված է նաեւ օպերային պարտիտուրն ուրույն եւ հետաքրքրահարույց կերպով մեկնաբանելու ձիրքով: Իսկ այսօր Միխայել Ավետիսյանի դիրիժորական փայտիկի ներքո բեմում արարվեց խորեոգրաֆիկ բեմականացում, որ դարձյալ հավաստեց երաժշտի բազմակողմանի տաղանդը:

Բիզե-Շչեդրինի «Կարմեն» սյուիտի բալետային մարմնավորման բեմադրիչ-բալետմայստերը թատրոնի երիտասարդ շնորհալի սերնդի ներկայացուցիչ Արմեն Գրիգորյանն է, որը նաեւ գլխավոր հերոսներից մեկի՝ Խոսեի դերակատարն է: Նրա բեմադրությունն օժտված է բեմական տրամաբանական կոնցեպցիայով, պարունակում է արդի խորեոգրաֆիայի եւ դասական բալետի տարրերի օրգանական հյուսվածք: Ինչ խոսք, այսօր կարելի է ակնկալել առավել ազատ, համարձակ եւ նորարարական խորեոգրաֆիկ լուծում: Ժամանակակից ռուսական եւ ամերիկյան մոդեռն բալետը, պարարվեստը հուշում են մեզ դրա լիուլի հնարավորությունները եւ արդիական հնչեղության անհրաժեշտությունը: Բեմում հայ պարարվեստի փայլուն աստղաբույլի՝ Զուլիետա Քալանթարյան, Վիլեն Գալստյան, Վանուշ Խանամիրյան, Բելլա Հովնանյան, Նորայր Մեհրաբյան, Հովհաննես Դիվանյան (անվանացանկը կարելի է շարունակել), երիտասարդ հերթափոխն էր, որին տակավին ստեղծագործական մեծ ջանք ու նվիրում է պետք գործադրել՝ պատշաճ կերպով շարունակելու հայ բալետի երբեմնի բարձր ավանդույթները: Ակներեւ էին երիտասարդ պարողների (Մարինե Միհրանյան (Կարմեն), Արմեն Գրիգորյան (Խոսե), Հրաչիկ Հարությունյան (Եսկամիլիո), Վաչագան Խաչատրյան (Սպահ), տեխնիկապես բծախնդիր, մաքուր կատարումը, հերոսներին անկեղծ զգացմունքայնությամբ համակելու ձգտումը:

Սակայն անդրադառնանք հոդվածի բուն «մեղավորին»՝ դիրիժորին, առավել եւս, որ դիտարկման ենթակա ստեղծագործության ժանրը տալիս է մեզ այդ իրավունքը: Ներկայացման հիմնական տարրը նվագախումբն է: Ես դիտավորյալ չեմ ասում՝ օպերային, զի հնչում էր սիմֆոնիկի համարժեքությամբ: Արտաքուստ զուսպ է Միխայել Ավետիսյանի դիրիժորական կեցվածքն ու ժեստը: Սակայն իր խոր երաժշտականությամբ՝ սիմֆոնիկ գունեղ պարտիտուրի ինչպիսի՝ ընդերք է կարողանում զգալ-երեւան հանել նրա ձեռքերի խորքից, արտաքին էֆեկտներից զերծ շարժումը: Սխալված չեմ լինի ասելով, որ իր ներքին բացառիկ երաժշտականությունը Միխայել Ավետիսյանը ժառանգել է հորից՝ սիրված ու ճանաչված կոմպոզիտոր Խաչատուր Ավետիսյանից: Քանզի մի շարք այլ կարեւոր հատկանիշների փնջում նուրբ երաժշտականությունը կոմպոզիտորի ամենաբնորոշ գծերից մեկն էր: Միխայել Ավետիսյանը ստորաբաժանում է Շչեդրինի պարտիտուրը մի քանի բազմաշերտ հարթությունների՝ ըստ տեմբրային ու գունային հնչերանգավորման, ըստ պատկերային հագեցվածության եւ ըստ դրամատուրգիկ զարգացման կարեւորության: Դրանցից առաջինին դիրիժորն օժտում է մեկ վառ, մեկ իմպրեսիոնիստականորեն թափանցիկ գունավորմամբ, երկրորդին համակում է կենդանի եռուն կերպարայնությամբ, երրորդը կառուցում է ըստ Մերիմե-Բիզե-Շչեդրինի մարդկային դրամայի ներքին զարգացման օրինաչափությունների: Պարտիտուրի իմաստային-հնչյունային այս երկու տարրերը նա վարպետորեն ի մի է բերում, միաձուլում մի ամփոփ երաժշտական կառույցում: Սիմֆոնիկ կտավի բանվածքը, որ մանվածված է Բիզեի՝ Ռոդիոն Շչեդրինի փայլուն մշակած ու կամովին, սակայն վիրտուոզ վարպետությամբ տեղաշարժված երաժշտական «համարներից», Միխայել Ավետիսյանի մեկնաբանմամբ ստանում է ճկուն եւ միաժամանակ կուռ հնչեղություն: Հիշարժան է նաեւ դիրիժորի՝ երաժշտական մեծ ձեւի մեջ (ամբողջ ստեղծագործություն) փոքր ձեւերի (պարերույթ, մեներգ) հնչունային-դինամիկ հստակ կառույցը. սկիզբ-հանգույց-զարգացում-գագաթնակետ-ավարտ: Կարեւորագույն հստակություն, որի շնորհիվ նրա ձեռքի ներքո երկի կառուցվածքը ձեռք է բերում ամփոփ ձեւ, իսկ նրա բաղադրյալ մասերը՝ վառ արտահայտիչ կորագիծ:

Ինչպես արտաքին ժեստը դիրիժորի մոտ զուսպ է եւ լակոնիկ, այդպես էլ զուսպ, դեպի ներս, հոգու խորքն է մղված նրա զգացմունքային պաթոսը: Դրամատիկորեն ամենահագեցած երաժշտական նվագամասերում նրա պարտիտուրի հնչողությունը խախուտ չէ, այլ՝ թավ ու հնչեղ: Դրա լավագույն օրինակներից են Խոսեի արիոզոյի եւ սիրո լեյտմոտիվի նվագախմբի հնչեցումը: Յուրովի գեղեցիկ ու նրբակերտ հնչեց իսպանական «Պոլո» պարը, որի մշակումը Շչեդրինի տվյալ երկի գլուխգործոց հատվածներից է: Նշենք, որ խորեոգրաֆիկ այդ հատվածը Մարինե Միհրանյանի եւ Հրաչիկ Հարությունյանի կատարմամբ նույնպես առանձնացավ որպես առավել հաջողված զուգապարերից մեկը:

Ամփոփելով Բիզե-Շչեդրինի «Կարմեն» ներկայացման տպավորությունները, կարելի է դիտարկել, բեմականացման եւ խորեոգրաֆիկ լուծման առումով թեպետ այն կարոտում է առավել արդի մտածողության, բայց եւ այնպես հաջողված ստեղծագործական աշխատանք է բալետի երիտասարդ ուժերի համար: Իսկ ինչ վերաբերում է նվագախմբին, ապա գոհունակությամբ հարկ է վկայել, որ սա, ինչպես արդեն շեշտել էի, գրեթե բացառիկ այն դեպքերից է, երբ օպերային նվագախումբը հանդես է գալիս սիմֆոնիկ նվագախմբի հնչողությամբ:

Երեւույթ, որի համար պարտական ենք տաղանդավոր երաժիշտ, խոստումնալից դիրիժոր Միխայել Ավետիսյանին:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
երաժշտագետ,
արվեստագիտության թեկնածու

Ստալինյան բռնությունների զոհ է դարձել մոտ 40.000 հայ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վերջերս Հայաստանի կառավարությունը որոշում է կայացրել զանգվածային բռնությունների 50-ամյա տարելիցի կապակցությամբ հունիսի 14-ը նշել որպես բռնադատվածների հիշատակի օր: Այդ որոշման միջոցառումների ծրագրի համաձայն հունիսի 8-ին Գիտությունների ազգային ակադեմիայում անցկացվեց գիտաժողով՝ նվիրված 1949 թվականի հունիսի 14-ի բռնադատի 50-ամյակին:

Ելույթ ունեցան ակադեմիկոս Հրանտ Ավետիսյանը՝ «Ստալինյան բռնությունները ԽՍՀՄ-ում» եւ պատմական գիտությունների դոկտոր Լյուդվիգ Ղարիբջանյանը՝ «Համալսարանի մտավորականների հալածանքները 30-ական թվականներին եւ հետո» թեմաներով:

Այդ թվականներին հայրենական պատերազմում հաղթանակած ժողովուրդը դարձյալ դաժան փորձությունների ենթարկվեց՝ բռնադատվեցին եւ իրենց հայրենիքներից արտաքսվեցին միության տարբեր ազգերի հարյուր հազարավոր անմեղ մարդիկ: Նման ճակատագիրը չշրջանցեց նաեւ բազմաչարչար հայ ժողովրդին: Անմեղ բռնադատվածների թվում էին հայրենական պատերազմի տարիներին գերի ընկածները, 1946-48 թվականներին հույսով եւ հավատով հայրենիք վերադարձած սփյուռքահայերի որոշ մասը:

Ընդհանուր առմամբ Հայաստանից բռնադատվածների եւ արտաքսվածների թիվը հասնում է մոտ 40.000-ի: Նրանց մեջ էին մեր ազգի սերուցքը ներկայացնող գիտնականներ, գրականության եւ մշակույթի, հասարակական-քաղաքական գործիչներ, հոգեւորականներ, զինվորականներ եւ հասարակության այլ շերտերի բազմաթիվ ներկայացուցիչներ: Լյուդվիգ Ղարիբջանյանը իր զեկուցման մեջ նշեց մի հետաքրքիր փաստ. պարզվում է, որ այդպիսի դաժան կտտանքներ, որոնց ենթարկվել են համալսարանի գիտնականները, հատկապես ռեկտորները, չեն կատարվել Մոսկվայի պետական համալսարանի գիտնականների նկատմամբ:

ՆՈՐ ԳՐՔԵՐ

Վարդգես Պետրոսյանը՝ գործընկերոջ հուշերում

Գրախոսվող գրքի հեղինակը Վարդգես Պետրոսյանի առաջին աշխատանքային ընկեր եւ ղեկավար, Նոր Բայազետի շրջանի «Բայազետի կոլխոզնիկ» թերթի 1954-1965 թթ. խմբագիր Սուրեն Անտոնյանն է:

Երեւանի պետական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետը գերազանցությամբ ավարտելուց հետո, 1954 թ. Վ. Պետրոսյանն իր ցանկությամբ գործուղվում է Նոր Բայազետ եւ շրջանային թերթում աշխատում որպես պատասխանատու քարտուղար:

Ս. Անտոնյանի եւ Վ. Պետրոսյանի աշխատանքային համատեղ գործունեությունը տեւում է երկու, իսկ մտերմությունը՝ քառասուն տարի: Եվ դեռ երկար կշարունակվեր, եթե 1994 թ. ապրիլի 15-ին Վարդգես Պետրոսյանը դավադրության զոհ չդառնար:

Ս. Անտոնյանն իր ընկերոջ՝ Վ. Պետրոսյանի սպանությունը սգացել է այնպես, ինչպես 1988 թ. երկրաշարժին

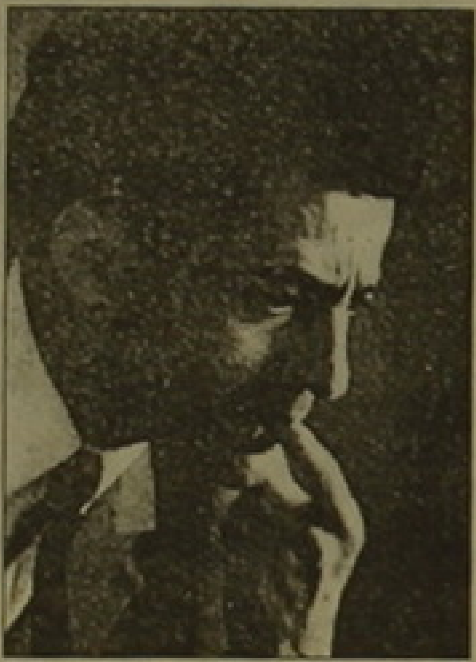

զոհ գնացած միակ դստեր մահը: 75-ամյա մտավորականը գրել է իր հուշերը, նպաստել իր ընկերոջ հիշատակի հավերժացմանը եւ փոքր-ինչ մեղմել իր վիշտը:

Նոր Բայազետում Վ. Պետրոսյանի աշխատած երկու տարիները եղել են չափազանց արդյունավետ, նա գրել է ակնարկներ («Կոմբայնավարն այնպես, ինչպես որ կա», «Մանկավարժը, մարդը», «Վստահավոր մարդը, վստահավոր բժիշկը», «Կարոյի խնձորները», «Վանոն ու իր տղաները»), թերթում բացել «Երգիծանք եւ հումոր», «Գրական անկյուն» բաժինները: «Մեզ մոտ աշխատանքի գալուց երկու-երեք ամիս անց եւ խմբագրությունը, եւ իր բնակարանը դարձել էին յուրատեսակ գրական վերնատներ, գրում է Ս. Անտոնյանը: Այցելում էին շատերը, ովքեր գրելու շատ թե քիչ շնորհք ունեին: Բերում էին բանաստեղծություններ, ակնարկներ, նովելներ, որ կարդար, խորհուրդներ տար: Ոչ ոքի չէր մերժում»:

Հուշերի գրքում հեղինակը նկարագրում է Պետրոսյանի չափածո եւ արձակ կատակները, սրամտությունները, նրա աշխատանքին ու բնավորության գծերին վերաբերող փաստեր: Գրքում տեղ են գտել նաեւ Ս. Անտոնյանի՝ Վ. Պետրոսյանին նվիրված «Սիրելի Վարդգես» (1994, ապրիլ), «Այս սերունդը» (1997) բանաստեղծությունները:

Գրքում զետեղված են լուսանկարներ կնոջ՝ Էմմա Մակարյանի, աղջկա՝ Արմինեի, որդու՝ Սեւակի, գրողներ Միխայիլ Դուդինի, Չինգիզ Այթմատովի եւ ուրիշների հետ:

Գիրքը ձեւավորել է «Ոզնի» երգիծաթերթի գլխավոր նկարիչ Գուրգեն Բալայանը, տպագրել է Նոր Բայազետի «Պոլիգրաֆիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (տնօրեն՝ Գիսուն Ղարիբյան):

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

Մկրտիչ Սարգսյանի նոր վեպը

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Հայաստան» հրատարակչությունը լույս է ընծայել Մկրտիչ Սարգսյանի «Դարավերջի հայը» վեպը, որտեղ ներկայացված են մեր ժողովրդի հոգեւոր եւ բարոյական արժեքները, որոնցով ծանրաբեռ հայ ժողովուրդը մտնում է 21-րդ դար: Վեպի թեման արցախյան գոյապայքարն է: Պատերազմի ահեղ բախումներում, սոցիալ-տնտեսական ծանր պայմաններում ստեղծվում է դարավերջի հայ մարդու կերպարը: Վեպը ներկայացնող կենսափիլիսոփայությունը, սերը, խղճմտանքն ու հայրենանվիրությունը հետաքրքիր եւ ուշագրավ են դարձնում ընթերցումը: Իմ բոլոր հերոսների մեջ կա իմ մասնիկը, ասաց գրողը, բայց ինձ ամենաշատը նման է նոր գրքիս՝ «Դարավերջի հայը» վեպի հերոսը:

Հայկ Բոյաջյան. «Կյանքն իր հունի մեջ է մտնում, կեցցե երաժշտությունը»

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Կյանքն իր հունի մեջ է մտնում, ես նկատի ունեմ երաժշտական կյանքը, եւ ահա թե ինչու բացականչում եմ՝ կեցցե երաժշտությունը», ԱՄՆ վերադառնալուց առաջ ասաց ճանաչված կոմպոզիտոր Հայկ Բոյաջյանը (Բոստոն): Նա Երեւանում մասնակցեց կամերային երաժշտության տանը կազմակերպված համերգին, որտեղ առաջին անգամ հնչեցին բացառապես ամերիկյան ժամանակակից կոմպոզիտորների ստեղծագործություններ, այդ թվում՝ նրա «Նվիրում թռչնիկիս» դաշնամուրային պիեսները (դաշնակահարուհի՝ Մարի Մինասյան) եւ «Զկռտոց» վոկալ գործը. կատարողներ՝ Գայանե Գեղամյան (սոպրանո), Աննա Մանդալյան (դաշնամուր): «Առանձնապես ուզում եմ շնորհակալություն հայտնել երեւանցի կոմպոզիտոր Էդվարդ Սադոյանին, որի նախաձեռնությամբ ու ջանքերով կայացավ համերգը եւ որն, ընդհանրապես, մեծ աշխատանք է տանում ամերիկյան հեղինակների ստեղծագործությունները լայն լսարաններ բերելու ուղղությամբ, այնուհետեւ ասաց Բոյաջյանը: Սա նման տիպի առաջին համերգը չէ եւ ոչ էլ վերջինն է լինելու»:

Լեզվի պետական տեսչությունը ճշտում է

Լեզվի պետական տեսչության լեզվական սխալների վերլուծության խորհուրդն արձանագրում է մամուլում, եթերում, պաշտոնական հրապարակային խոսքում եւ այլուր տեղ գտած լեզվական սխալները, դրանց հիման վրա կազմում է տեղեկանքներ, որոնցում նշվում են ճիշտ ձեւերը: Հարկ եղած դեպքում տրվում են մեկնաբանություններ: Ի դեպ, արձանագրված սխալների աղբյուրները չեն հրապարակվում, թեեւ դրանք հայտնի են: Տեղեկանքները պարբերաբար կհրապարակվեն:

«Այդ ալբոմն առաջին տեղն է գրավում **գնողունակությամբ**»: Ընդգծված բառի փոխարեն պետք է լիներ «պահանջարկով», «սպառով», «վաճառվածությամբ» կամ «իրացվածությամբ»: Գնողունակությունը որեւէ բան գնելու ունակությունը, կարողությունն է, իսկ տվյալ դեպքում խոսքը վերաբերում է վաճառքի ծավալին:

«Բարձր գնահատվեց մանկապատանեկան պարբերականի դերը մատաղ սերնդի **մտահորիզոնի զարգացման** գործում»: Գերադասելի է «մտահորիզոնի ընդլայնման» ձեւը:

«Նրանց **կիրառած ջանքերի** շնորհիվ»: Այստեղ էլ նախընտրելի է «գործադրած ջանքերի», քանի որ կիրառում են ծրագիրը, մեթոդը, մոտեցումը եւ այլն, իսկ ջանքերը գործադրում են, թափում են:

«Այսօրվա Հայաստանը ոչ թե անդունդի եզրին է կանգնած, այլ արդեն **անդունդից** ցած է գլորվել»: Պետք է լիներ՝ «անդունդն է գլորվել»:

«Ընդդիմության հայրենասիրական կեցվածքի **պատճառով** է հաջողվել խույս տալ քաղաքացիական պատերազմից»: Պետք է լիներ «կեցվածքի շնորհիվ», քանի որ «պատճառով» բառը դրական, ցանկալի երեւույթների կապակցությամբ չի կիրառվում:

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ԼԵԶՎԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Չափազանց երիտասարդ առաջնություն

Տ. Պետրոսյանի անվան Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տանը մեկնարկեց այս տարվա կանանց հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարը: 12 շախմատիստուհիներ, այդ թվում 1 միջազգային գրոսմայստեր, 1 միջազգային եւ 2 ազգային վարպետներ, շրջանային մրցակարգով կորոշեն Հայաստանի չեմպիոնուհուն եւ կկիսեն 5 դրամական պարգեւ: Առաջնության մրցանակային հիմնադրամը 700 ամերիկյան դոլարին համարժեք դրամ է, առաջին մրցանակը՝ 300 դոլարին համարժեք դրամ: Բացի այդ, 1979 թ. հունվարի 1-ից հետո ծնված մասնակիցները կորոշեն երեք լավագույններին, որոնք իրավունք կստանան մասնակցելու սեպտեմբեր ամսին Երեւանում կայանալիք աշխարհի մինչեւ 20 տարեկան աղջիկների առաջնությանը: Ի դեպ, համաշխարհային առաջնությանը մասնակցելու հավակնորդուհիները ինը հոգի են, իսկ ընդհանուր առմամբ 1999 թ. առաջնությունը բոլոր անցկացվածներից ամենաերիտասարդն է: Զարմանալի է, բայց ամենատարեց շախմատիստուհին ընդամենը 25 տարեկան է, իսկ ամենակրտսերը՝ 9 տարեկան 4 ամսական: Ուրախալի է նաեւ, որ 12 մասնակիցներից 5-ը ներկայացնում են Հայաստանի մարզերը, երեքը՝ Արմավիրի, մեկական՝ Լոռու եւ Շիրակի մարզերը: Սակայն պարզ չէ կանանց առաջնությունների համարակալումը: Հայտնի է, որ Հայաստանի թե տղամարդկանց, թե կանանց անդրանիկ առաջնությունները անցկացվել են 1934 թվականին՝ 65 տարի առաջ: Այս տարի կայանալու է տղամարդկանց 59-րդ առաջնությունը, իսկ կանանց առաջնությունների համարակալումը չի պահպանվել:

Հայաստանի ուժեղագույն շախմատիստուհիներից մրցաշարին չի մասնակցում գրոսմայստեր Լիլիթ Մկրտչյանը: Այդ պատճառով, թեւ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման սանդղակով այս մրցաշարը կանանց 3-րդ կարգին է համապատասխանում, հնարավոր չէ սահմանել միջազգային վարպետի նորմա: Իսկ ազգային վարպետի նորման 11 հնարավորից 7 միավոր է:

Առաջին երկու տուրերում երկուական հաղթանակ են տարել գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը, միջազգային վարպետ Գոհար Հլղաթյանը եւ ազգային վարպետ Նելլի Աղինյանը (բոլորն էլ՝ Երեւան): 1,5 միավոր է վաստակել Ալլա Սահակյանը (Մեծամոր):

ԱՐՄԵՆ ՆԻԿՈՂՈՍՅԱՆ,
միջազգային կարգի մրցավար, առաջնության գլխավոր մրցավար

«Բավարիան»՝ Գերմանիայի չեմպիոն

Չեմպիոնների լիգայի եզրափակիչ խաղում կրած դրամատիկ պարտությունը Մյունխենի «Բավարիա» թիմի համար ընդամենը մի գդալ կուպր էր մեղրի տակառում: Հայրենիք վերադառնալուց հետո «Բավարիայի» ֆուտբոլիստները 2-1 հաշվով փայլուն հաղթանակ տարան Լեւերկուզենում՝ տեղի «Բայերի» նկատմամբ, եւ պաշտոնապես հռչակվեցին Գերմանիայի չեմպիոն: Փաստ է, որ «Բավարիան» հաղթահարեց երկարամյա ճգնաժամն ու նորից վերադարձավ աշխարհի ուժեղագույն ակումբների շարքը:

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բավարիա	34	24	6	4	76-28	78
2. Բայեր	34	17	12	5	61-30	63
3. Հերտա	34	18	8	8	59-32	62
4. Բորուսիա Դ.	34	16	9	9	48-34	57
5. Կայզերսլաուտ.	34	17	6	11	51-47	57
6. Վոլֆսբուրգ	34	15	10	9	54-49	55
7. Համբուրգ	34	13	11	10	47-46	50
8. Դույսբուրգ	34	13	10	11	48-45	49
9. Մյունխեն 1860	34	11	8	15	49-56	41
10. Շալկե-04	34	10	11	13	41-54	41
11. Շտուտգարտ	34	9	12	13	41-48	39
12. Ֆրայբուրգ	34	10	9	15	36-44	39
13. Վերդեր	34	10	8	16	41-47	38
14. Հանզա	34	9	11	14	49-58	38
15. Այնտրախտ	34	9	10	15	44-54	37
16. Նյուրնբերգ	34	7	16	11	40-50	37
17. Բոխում	34	7	8	19	40-65	29
18. Բորուսիա Մ.	34	4	9	21	41-79	21

Ռմբարկուներ՝ Պրեց («Հերտա»)՝ 23, Կիրստեն («Բայեր»)՝ 19, Նոյվիլ («Հանզա») եւ Յեբուա («Համբուրգ»)՝ 14-ական գնդակ:

Ա. Ն.

«Արարատի» նորամուտը Ինտերտոտո գավաթ

Ինտերտոտո գավաթի այս տարվա խաղարկությունը բավական ուժեղ կազմ է հավաքել: Երկրորդ եւ երրորդ փուլում պայքարին կմասնակցեն այնպիսի ճանաչված թիմեր, ինչպիսիք են «Յուվենտուսը», «Վեստ Հեմ Յունայթեդը», «Համբուրգը», «Պերուջիան» եւ այլն: Հայաստանը ներկայացնելու է Երեւանի «Արարատը», որն առաջին անգամ է մասնակցելու Ինտերտոտո գավաթի խաղարկությանը: Վիճակահանության համաձայն, առաջին փուլում «Արարատի» մրցակիցն է լինելու ռումինական «Բակեու» թիմը: Առաջին փուլի խաղերն անցկացվելու են հունիսի 19-20-ին եւ 26-27-ին, ընդ որում՝ «Արարատն» առաջին խաղը կանցկացնի Ռումինիայում: Այս զույգի հաղթող թիմը երկրորդ փուլում կմրցի «Սպարտակ» (Վառնա, Բուլղարիա)-«Սենթ Տրույդեն» (Բելգիա) զույգի հաղթողի հետ: Այդ երկու փուլերն անցած թիմին երրորդ փուլում սպասում է «Աուստրիան» (Վիեննա, Ավստրիա):

Ինտերտոտո գավաթի խաղարկությունն ավարտվելու է հուլիսի 24-ին:

Ա. Ն.

ՎՈԼԵՅԲՈԼ

«Հայկը»՝ հանրապետության չեմպիոն

Ավարտվեց վոլեյբոլի Հայաստանի տղամարդկանց առաջնությունը:

Չորս թիմեր եզրափակիչ փուլում Արմավիրում եւ Երեւանում երկու շրջանով անցկացված մրցաշարերում վիճարկեցին հաղթողի կոչումը:

Առավել հաջող հանդես եկավ Երեւանի «Հայկ» թիմը, որը եւ նվաճեց Հայաստանի չեմպիոնի կոչումը: Հավասար միավորներով հաջորդ տեղերում են մայրաքաղաքի ՖԻՄԱ-1 եւ «Նաիրիտ» թիմերը, սակայն երկրորդ մրցանականակիր ճանաչվեց ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտի թիմը, քանի որ նրա խաղափուլերի տարբերությունն ավելի լավ էր: Գովեստի է արժանի նաեւ «Նաիրիտը», որը շահեց վերջին շրջանի բոլոր խաղերը:

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Պ	Մ
1. «Հայկ»	6	5	1	5
2. ՖԻՄԱ-1	6	3	3	3
3. «Նաիրիտ»	6	3	3	3
4. Արմավիր	6	1	5	1

ՀՈԿԵՅ

Սթենլիի գավաթի համար

Հոկեյի ազգային լիգայի (NHL) գլխավոր մրցանակի՝ Սթենլիի գավաթի խաղարկության եզրափակիչ խաղերի մասնակիցները որոշվեցին:

Կիսաեզրափակիչներից մեկում «Բուֆալո Սեյբրզ» թիմն առավելության հասավ «Տորոնտո Մեյփլ Լիֆզի» նկատմամբ՝ 4-1: Մյուսում պայքարն ավելի համառ ստացվեց, եւ հաղթողը որոշվեց միայն վերջին՝ 7-րդ հանդիպման ժամանակ: «Դալաս Նորս Սթարզը» 4-3 ընդհանուր հաշվով հաղթեց «Կոլորադո Էվելանշին»:

Այժմ 1998-99 թթ. մրցաշրջանի վճռական խաղերում պատվավոր մրցանակը կվիճարկեն «Բաֆալոն» եւ «Դալասը»: Այստեղ եւս պայքարը կշարունակվի մինչեւ թիմերից մեկի չորս հաղթանակը:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Խաղարկվեցին նաեւ օլիմպիական ուղեգրեր

Լեհաստանում անցկացվեց բասկետբոլի եվրոպայի կանանց 27-րդ առաջնությունը:

Աշխարհամասի չեմպիոնուհիներ դարձան Լեհաստանի բասկետբոլիստուհիները, որոնք եզրափակիչ խաղում համառ պայքարում 59-56 հաշվով հաղթեցին Ֆրանսիայի մարզուհիներին: Վերջիններս պարգեւատրվեցին արծաթե մեդալներով: Երրորդ տեղի համար խաղում հանդիպեցին Ռուսաստանի եւ Սլովակիայի հավաքականները: Բրոնզե մեդալակիրներ դարձան Ռուսաստանի բասկետբոլիստուհիները, որոնք 78-49 հաշվով վստահ առավելության հասան մրցակցուհիների նկատմամբ:

Եվրոպայի առաջնությունում նաեւ օլիմպիական ուղեգրեր էին վիճարկվում: Լեհաստանի, Ֆրանսիայի, Ռուսաստանի եւ Սլովակիայի հավաքականները Սիդնեյի խաղերին մասնակցելու իրավունք նվաճեցին:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱՖԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Վրաստա: 2. Հակոբյան: 3. «Նանա»: 5. Ասյա: 6. Մորովեցիչ: 7. Սկատ: 8. Կարաս: 9. Կառնե: 12. Օկտավ: 13. Աջանի: 17. Ցամաքաստար: 18. Լյակցուցես: 22. «Գարած»: 23. Ֆառադ: 28. Սոմերսեթ: 29. Կաֆկա: 30. Հեկտո: 31. Խոտորջուր: 35. Վարսակ: 36. Նայադ: 37. Քորեյ: 38. Սափրիչ: 42. Ակնա: 43. Ամուր:

Հորիզոնական

1. Վահունի: 4. Սաղմոս: 10. Արկանզաս: 11. «Մայլորկա»: 14. Կոբա: 15. Մարկեջանի: 16. Եվրո: 19. Վասակ: 20. Մառնե: 21. Այրին: 24. Վարազ: 25. Լայկա: 26. Ծակալ: 27. Մասուր: 32. «Տոմար»: 33. «Քամել»: 34. Կետոն: 39. Ասել: 40. Քասկետոլ: 41. Գոյա: 44. Միսակյան: 45. Ջերմաջուր: 46. Կապված: 47. Արարիչ:

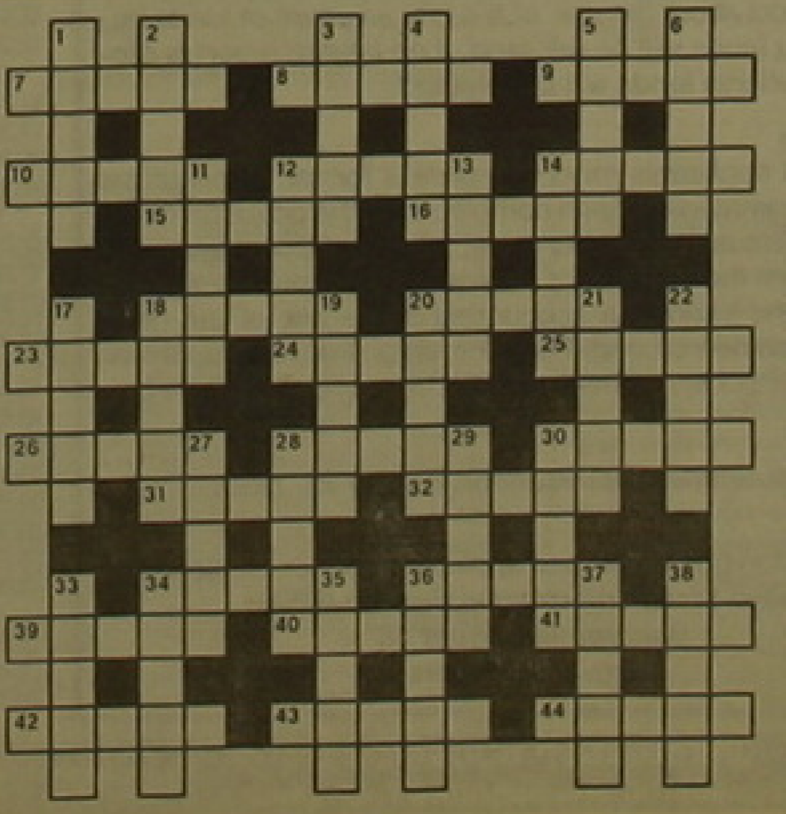

Ուղղահայաց

1. Եղջերուների ցեղի կենդանի: 2. Ամերիկացի տիեզերագնաց, «Ապոլոն» տիեզերանավով առաջին թռիչքն է իրականացրել դեպի Լուսին: 3. Վարչական միավոր Իրանում: 4. Գետ Հյուսիսային Կովկասում: 5. Մողեսի տեսակ: 6. Երկար ոտքերով, երկար կտուցով ճահճային թռչուն: 11. Պետություն Արեւմտյան Ասիայում: 12. Կաթից յուղ պատրաստելուց հետո մնացած հեղուկը: 13. Քաղաք Հայաստանում: 14. Ուռազգի սլացիկ ծառ: 17. Արեւադարձային պտուղ: 18. Գյուղ Հայաստանում, Վարդենիս քաղաքից հյուսիս-արեւելք: Մեծ ...: 19. Թունդ գինու տեսակ: 20. Համաստեղություն: 21. Գեղամ Սարյանի դրամներից: 22. Երկրամաս Ռուսաստանում: 27. Քիմիական տարր: 28. Մարս մոլորակի ամենամոտ արբանյակը: 29. Կրոնական ծեսերին, արարողություններին ծառայող պաշտամունքային շինություն: 30. Ոռնախոտ: 33. Հնում վարձու մշակ: 34. Պոմիդոր, ...: 35. Ֆրանսիացի նկարիչ, պոստիմպրեսիոնիստ: 36. Սրբություն, ...: 37. Հեքիանական շրջանից եկած գոհաբերություն, ...: 38. Աֆղանստանի մայրաքաղաքը:

Հորիզոնական

7. Խոհանոցում համախմբ օգտագործվող սոխուկավոր բանջարեղեն: 8. Ազնիվ, վեհանձն, անձնուրաց տղամարդ: 9. Ֆրանսիացի գրող, փիլիսոփա, հրապարակախոս: 10. Փոքրիկ, էգ հավ: 12. Կաշվե բարակ շերտ, որով փակում են ամանների բերանը: 14. Գյուղ Հայաստանում, Սիսիանից հյուսիս-արեւմուտք: 15. Արցախը Հայաստանին միացնող տարածք: 16. Հնագույն երկիր այժմյան Պաղեստինի տարածքում: 18. Հաղորդալար, կապել: 20. Քաղաք Շրի Լանկայում: 23. Կարոտինով հարուստ բանջարեղեն: 24. Հայոց թագուհի: 25. Օր գետի ձախ վտակը: 26. Ժողովրդական ժողով Հին Հունաստանում: 28. Ոչ մետաղական պինդ, մագնիսական նյութ: 30. Չորայր Խալափյանի «Որտե՞ղ էիր, մարդ աստծո» վեպի հերոսուհին: 31. Մ. թ. ա. XVII դ ափայացիների ստեղծած թագավորություններից մեկը: 32. Ծառատեսակ: 34. Փիլիսոփայական տերմին՝ բառ, խոսք, միտք, բանականություն իմաստով: 36. Պարսիկ բանաստեղծ, փիլիսոփա, մաթեմատիկոս: 39. Անտիկ աշխարհի մեծ փիլիսոփա, իմաստասեր: 40. Ֆրանսիական կինոակադեմիայի բարձրագույն մրցանակը: 41. Կացնածեւ հին զործիք: 42. Պատերազմի ժամանակ ռազմագերիներին, վիրավորներին օգնություն ցույց տվող կազմակերպության անվանումը Թուրքիայում, Պարսկաստանում, Աֆղանստանում եւ այլ երկրներում «Կարմիր ...»: 43. Անտառում ծառերից զուրկ տարածք: 44. «Թմկաբերդի առումը» պոեմի հեղու:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
հատուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների շարք ծրագիր
ՀՀ-ում Իրանի Իսլամական Հանրապետության
ժամանակավոր հավատարմատար

ՄՈՀԱՄՄԱԴ ՖԱՐՀԱԴ ՔՈԼԵՅՆԻՆ

ներկայացնում է

«Քաղաքակրթությունների երկխոսություն»

Հինգշաբթի, հունիսի 10-ին, ժամը 18:00-ին
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում
Դասախոսությունը կընթանա պարսկերենով՝ միաժամանակյա
հայերեն եւ անգլերեն թարգմանությամբ՝

Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

Центр Китайской Медицины

(лицензия Р-ХХ-008381)

"ИН-ЯН"

Оказывает медицинские услуги методами иглотерапии, восточного массажа, по оригинальным методикам китайской медицины. Прием ведет китайский профессор **Чжу Гуан Фу** с 10^{00} до 17^{00} часов.

В субботу и воскресенье с 10^{00} до 12^{00} часов.

Телефон: 53-01-39. Ул. Теряна 25

AED

Academy for Educational Development

JOB OPENING

The Academy for Educational Development (AED) Yerevan offices two job openings for the positions of **Program Specialist** in Economics, Business and working in the field of human resources development.

AED has been in Armenia since 1994. The program being implemented by AED is financed by the US Agency for International Development. The Program Specialists' responsibilities include: planning, development and implementation of USA-based, third country and in-country participant training programs for Armenia.

Qualifications Required:

Work experience in the areas of business, economics and/or for the First Program Specialist and work with NGOs and humanitarian assistance programs for the Second Program Specialist. Strong analytical skills, excellent judgment and good interpersonal skills. Fluency in Armenian, English and Russian. Strong computer skills.

Qualifications Desired:

Master's Degree in Business or Economics for the First Program Specialist and Master's Degree in international relations, social work or education for the Second Program Specialist, knowledge of international development, experience in training program. Excellent command of the English language. Applicants will be required to score at least 80 on the USAID CEPA test. Alternatively, applicants who have scored at least 600 on the TOEFL in the last two years will not be required to take the CEPA.

It is desired that applicant have had experience studying or working abroad.

AED offers a competitive salary and excellent opportunity to work human resource development for Armenia. To apply, please send cover letter and resume to the Country Representative AED/Armenia by June 15, 1999.

54A Aygedzor Lane, Yerevan 375019, Armenia
Ph: (3742) 26-84-71; 27-17-20 Gov: 74-02
Fax: (3742) 151-945 Email: aed@arminco.com

Embassy of the United States of America
Yerevan, Armenia

DEMOCRACY COMMISSION SMALL GRANTS PROGRAM

The United States information Service is pleased to announce Democracy and Governance Small Grants Program.

Purpose

The purpose of program is to award small sums of money for specific projects and initiatives that support the development of democratic institutions in Armenia. Grants will be awarded to non-governmental organizations (NGOS) and to independent media. To be eligible for consideration, every applicant must be engaged in, or propose to carry out a project whose purpose is to further the development of democratic institutions in Armenia.

In Armenia, the Commission is most interested in projects relating to building democratic institutions, rule of law/administration of justice, free flow of information, civic education and civil society, human rights, ethnic and political harmony, in other words, the Commission will support projects that promote the development of an open/civil society.

Specific Guidelines

* The maximum grant amount is U.S. $24,000. However, as a matter of policy most grants will be less than $10.000 and only rarely as high as $15,000.

* Grants are made on a one-time basis. A successful applicant may apply for a second grant following completion of the first grand, but the second proposal must be for a distinctly different project than the first project funded by the Democracy Commission.

* U. S. organizations and individuals are not eligible for grants under this program.

* The Program CANNOT fund: humanitarian aid and charities or charitable activities; scientific research; conferences and individual trips abroad; trade activities; projects aiming only at primary institutional development of the organization.

Evaluation Criteria

Proposals will be evaluated according to the topic of the project, clearly formulated goals and target groups, and ability of the applying organization to carry out the project aims.
Grants are written locally after USIA Washington, D. C. approves the project.

Application Procedures

Applicants must complete the formal application in English that provides substantial information about the applicant organization and its activities, in addition to a detailed description of the proposed project.
Applicants should avoid requesting grant funds for paying selaries, food and refreshments.

Recommendation

Letters of endorsement, attesting to the seriousness of the proposal, may be attached.

Notification of Applicants/Length of Process

All applicants will be notified in writing regarding the decision of the Democracy Commission once the application has been reviewed.
(In the case of successful proposals, the complete grant process (from the time a grant is reviewed by the Commission to the time the funds are available for use) takes approximately eight (8) weeks.

Grant Awards and Report Requirements

Awards will be in two or more segments. An initial segment will be authorized to initiate the project. The applicant must provide an interim report about the use of the first segment of funds before additional funds will be released. If no interim report is provided, no additional funds will be released.

Final Reports

All successful applicants must complete a formal report to the Democracy Commission upon completion of the project. The report should discuss what was done, whether the project was successful from the applicant's perspective and how it might be improved in the future. An accounting of the use of the grant funds must also be included. The information from this report will enable the Democracy Commission to better evaluate future proposals.

Deadline for submitting applications is June 25, 1999.

The application guidelines and application are available from
United Ststes Information Service (USIS)
Baghramian Street 18
Yerevan, Armenia

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

9 հունիս

Հ1

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.15 Արտակարգ ալիք
11.25 Գ/Ֆ «Յոթ երեխա եւ մեկ ամուսնալուծություն»
13.00 Հայլուր
13.15 Միասին («Միր»)
17.00 Հայլուր
17.20 Փաստագրական կինոյի ժամ. «Գոռանի»
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.50 Ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության ընտրական խաղ. Հայաստան-Ուկրաինա
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակապակցող
21.45 Այսօր
22.10 36,6
22.35 02
23.10 Տագնապ
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Ուշ երեկոյան
Արբանյակային հեռարձակմամբ
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

Ար

09.00 Տոմար
11.00 Գ/Ֆ «Խաբեություններ» (3-րդ մաս)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Գիտասպեր
20.15 Կամ... կամ
21.05 Նժար
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Դոլֆ Լունդգրենը «Մաքրագործը» մարտաֆիլմում
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անդորր
00.05 Մի անգամ
00.10 Մութ սենյակ
00.30 Ֆասոն (Fasion ծրագրի շաբաթվա ընտրանի)
00.55 Գիշերային կինոսրահ. գ/ֆ «Կրկի ալիքը» (ռեժ. Տինտո Բրաս)
02.30 Սուրհանդակ

ՕՌՏ

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Հանուն սիրո»
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Սերիալ «Չնեմարդ Հարրին»
16.45 Հրաշալի ընկերախումբ
17.00 Ջունգլիների կանչը
17.30 ...Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Հանուն սիրո»
19.00 Նորություններ
19.15 Դիմակներ-շոու
19.45 Ֆուտբոլ. Ռուսաստան-Իսլանդիա (19.50 Բարի գիշեր, երեխաներ)
22.00 Ժամանակ
22.45 Գ/Ֆ «Լավ տղերը սեւ են հագնում» (դերերում՝ Չ. Նորիս, Ա. Արչեր, Լ. Հեյնս)
00.30 Թերեւս
00.40 «Տրիումֆի» աստղերը
01.30 Սերիալ «Բազզ-3»

РТР

8.00-10.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.20 Բոլորի շուրջերին
8.45 Հեռուստախաղ «Հաղորդումների ծրագիր»
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.45 Աստղաններ փոստով
11.10 Սերիալ «Միլեդի»
12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 01.55 Լուրեր
12.35 Սերիալ երեխաների համար «Փոքրիկ բախտաբերիկը»
13.30 Իմ ընտանիքը
14.30 Խանութ բազմոցի վրա
15.30 Սերիալ «Անտոնելլա»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նրանց վոռները»
17.15 Երաժշտություն, երաժշտություն...
17.30 Սերիալ «Առաջին համբույրներ»
18.30 Աշտարակ
18.55 Մուլտֆիլմ «Անառակ թութակի վերադարձը»
19.10 Հումորեսկա եւ առողջություն
19.15 Սերիալ «Բոսը»
20.30 Սերիալ «Այո, պարոն նախարար»
21.40 Սանրամասներ
21.55 Ինձ ինչ ծեծիր
22.25 Կինոյի ժամ. Գ/Ֆ «Ախ, Կարլ» (Լեհաստան)
00.15 Ազգային երաժշտական փառատոն «Աստղերի հրապարակ-99»
01.20 «Կինոտավր» փառատոնի օրագիրը
01.40 Հերթապահ բաժանմունք
02.25 Ակտոշոու

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ
Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար: Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1065 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 8. 06. 1999 Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@